

Upphandlingsdirektiv för Borgå stad

Godkänt av
stadsstyrelsen den 14
september 2020

Innehåll

1 Allmänt	4
1.1 Upphandlingsdirektivets tillämpningsområde	4
1.1.1 Beställansvarslagen	4
1.2 Mål	4
1.3 Upphandlingsorganisation	5
1.4 Allmänna principer för upphandlingar	5
1.4.1 Öppenhet	6
1.4.2 Icke-diskriminering och opartiskhet	6
1.4.3 Proportionalitet	6
1.5 Tröskelvärden	6
1.5.1 Upphandlingslagen	6
1.5.2 Upphandlingslagen för särskilda sektorer	7
1.6 Upphandlingens uppskattade värde	7
1.6.1 Exempel	8
1.6.2 Särskilda situationer	9
1.7 Planering av upphandlingar	9
1.7.1 Marknadskartläggning och -dialog	10
1.7.2 Upphandling av informationssystem och -utrustning	11
1.8 Upphandlingarnas karaktär	11
1.8.1 Absoluta lämplighetskrav	12
1.8.2 Gröna upphandlingar	13
1.8.2.1 Miljömärken	13
1.8.2.2 Koldioxidneutralitet	14
1.8.3 Socialt ansvarsfulla upphandlingar	15
1.8.4 Livscykelkostnader	15
1.8.5 Innovativa upphandlingar	16
1.8.6 Lokalhet	16
1.8.7 Användning av underleverantörer	17
1.9 Upphandling hos enheter anknutna till den upphandlande enheten	17
1.10 Upphandling hos inköpscentral	17
1.11 Övriga centrala upphandlingar	18
2 Upphandlingar över EU-tröskelvärdena	19
2.1 Upphandlingsförfaranden	19
2.1.1 Öppet förfarande 32 §	19
2.1.2 Selektivt förfarande 33 §	19
2.1.3 Förhandlat förfarande 34 §	19
2.1.4 Konkurrenspräglad dialog 36 §	20
2.1.5 Innovationspartnerskap 38 §	20
2.1.6 Elektronisk auktion 44 §	20
2.1.7 Dynamiskt inköpssystem 49 §	20
2.1.8 Projekttävling 54 §	21
2.2 Förfaringstekniker	21
2.2.1 Ramavtal	21

2.2.2 Elektronisk auktion.....	22
2.2.3 Elektroniska förteckningar	22
2.3 Utsatta tider	23
2.4 Direktupphandling.....	23
2.5 Annonsering om upphandling	24
2.5.1 Annons om direktupphandling	24
2.5.2 Förhands/säsongannonser	24
2.6 Europeiskt enhetligt upphandlingsdokument (ESPD)	25
2.7 Straffregisterutdrag enligt upphandlingslagen	25

3 Upphandlingar över det nationella tröskelvärdet 26

3.1 Upphandlingsförfarandet	26
3.2 Direktupphandling.....	26
3.3 Annonsering om upphandling	27
3.4 Innehållet i anbudsfrågan	28
3.5 Grunder för uteslutning av anbudsgivare	29
3.6 Krav på anbudsgivares lämplighet.....	29
3.7 Jämförelsekriterier för anbud	29
3.8 Ytterligare information och inlämning av anbud	29
3.9 Behandlingen av anbuden.....	30
3.9.1 Komplettering av anbuden.....	30
3.9.2 Anbudsgivarens lämplighet samt grunder för uteslutning samt anbudens efterföljande av anbudsfrågan	31
3.9.3 Val av ekonomiskt mest fördelaktigt anbud	32
3.9.4 Upphandlingsbeslut och dess delgivande.....	32
3.9.5 Avbrytande av upphandlingsförfarandet.....	33
3.9.6 Väntetid.....	33

4 Social- och hälsovårdstjänster, övriga särskilda tjänster 34

4.1 Beaktande av användarnas behov	34
4.2 Grunder för direktupphandling avseende specialtjänster	34
4.3 Uteslutande av anbudsgivare.....	34
4.4 Valkriterier för anbud	35

5 Små upphandlingar..... 36

5.1 Processen för små upphandlingar	36
5.2 Varor och tjänster.....	37
5.2.1 Upphandlingens värde är under 10 000 €.....	37
5.2.2 Upphandlingens värde är $\geq 10\ 000\ \text{€}$ – $< 60\ 000\ \text{€}$	37
5.3 Byggentreprenader.....	37
5.4 Kontrakt/beställning.....	37
5.5 Begäran om ändring vid små upphandlingar.....	38

6 Upphandlingskontraktet 39

6.1 Upphandlingskontraktets innehåll.....	39
6.1.1 <i>Avtalsparter</i>	39

6.1.2 Föremål för kontraktet	40
6.1.3 Kontraktperioden	40
6.1.4 Reklamationer	41
6.1.5 Uppsägning och upphävning	41
6.1.6 Underentreprenad	41
6.1.7 Kvalitetskontroll.....	42
6.1.8 Prisändringar.....	42
6.1.9 Fakturerings- och betalningsvillkor	42
6.1.10 Övriga villkor	43
6.1.11 Handlingars prioritetsordning	43
6.1.12 Kartellvillkor	44
6.1.13 Avgörande av tvister.....	44
6.1.14 Allmänna avtalsvillkor	44
6.2 Allmänna dataskyddsförordningen (GDPR).....	45
6.3 Ändring av upphandlingskontraktet.....	45
6.4 Hävande av kontakt	45
6.5 Arkivering och sekretess	46
7 Ändringssökande	47
7.1 Upphandlingsrättelse	47
7.2 Besvär hos marknadsdomstolen	48
8 Offentligheten av upphandlingshandlingarna	49
8.1 Handlingsoffentlighet.....	49
8.2 Parternas offentlighet	49
9 Upphandlingsprocessens skeden.....	50

1 Allmänt

1.1 Upphandlingsdirektivets tillämpningsområde

Detta upphandlingsdirektiv för Borgå stad tillämpas på stadens upphandlingar. För dottersamfunden i Borgå stadskoncern fastställs tillämpandet av dessa upphandlingsdirektiv i koncerndirektivet.

Väsentlig upphandlingslagstiftning är lagen om offentlig upphandling och koncession 1397/2016 (upphandlingslagen), lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (upphandlingslagen för särskilda sektorer) samt lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233 (beställaransvarslagen).

Upphandlingsdirektivet ska tillämpas på upphandlingar över EU-tröskelvärdena, om vilka föreskrivs i 5 kapitlet i upphandlingslagen, och på upphandlingar över det nationella tröskelvärdet, om vilka föreskrivs i 11 och 12 kapitlet i upphandlingslagen. För nationella upphandlingar är bestämmelserna i upphandlingslagen mycket vaga och ger upphandlingsenheten mycket spelrum vid tillämpningar. Upphandlingsdirektivet tillämpas även på mindre upphandlingar under de nationella tröskelvärdena, för vilka upphandlingslagen saknar bestämmelser.

Till relevanta delar ska detta upphandlingsdirektiv även tillämpas i upphandlande enheter inom branscherna under upphandlingslagen för särskilda sektorer. I kapitel 4 i upphandlingslagen för särskilda sektorer fastställs upphandlingsförfaranden för användning när upphandlingens värde överskrider EU-tröskelvärdena i 13 § i samma lag.

Några nationella tröskelvärden anges inte i upphandlingslagen för särskilda sektorer. Alla upphandlingar under EU-tröskelvärdena genomförs som mindre upphandlingar och omfattas inte av lagens tillämpningsområde.

1.1.1 Beställaransvarslagen

Lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006, beställaransvarslagen) tillämpas på såväl nationella som mindre upphandlingar.

Beställaransvarslagen gäller för de arbeten av ett värde över 7 500 euro som utförs i en beställarorganisation eller som hyrt arbete i över 10 dagar. Arbetet ska ha anknytning till de uppgifter eller transporter som sedvanligt utförs i beställarens arbetslokaler eller arbetsobjekt.

Om kraven enligt beställaransvarslagen uppfylls, ska man kräva att den valda leverantören, innan avtalet ingås/beställningen görs, ger utredningar enligt beställaransvarslagen (utdrag ur handelsregistret, förskottsuppbördsregistret och arbetsgivarregistret, intyg över betalda skatter och pensionsförsäkringar, utredning om kollektivavtal att tillämpas och om ordnande av företagshälsovård). För byggtreprenader ska man dessutom kräva intyg över att lagstadgade olycksfallsförsäkringar är giltiga.

Om anbudsgivaren har anslutit sig till Pålitlig Partner hos tjänsten Vastuugroup.fi behöver denne inte särskilt lämna in utredningar och intyg enligt beställaransvarslagen, utan beställaren ska kontrollera dem via tjänsten Vastuugroup.fi. Mer information: <https://www.vastuugroup.fi>.

1.2 Mål

Målet för upphandlingar är att effektivera användningen av offentliga medel, främja realiseringen

av innovativa och hållbara upphandlingar av hög kvalitet samt ge alla företag och övriga samfund jämlika möjligheter att genom offentliga anbudsförfaranden erbjuda varor, tjänster och byggentreprenader.

Upphandlande enheter ska sträva efter att ordna sin upphandlingsverksamhet så att upphandlingarna kan genomföras på ett så ekonomiskt, förstklassigt, ekologiskt, systematiskt och socialt rättvist sätt som möjligt under att befintliga konkurrensförhållanden beaktas och utnyttjas. För att minska de administrativa uppgifterna med anknytning till upphandlingsverksamheten kan upphandlande enheter tillämpa ramavtal samt göra gemensamma upphandlingar eller utnyttja andra samarbetsmöjligheter vid offentliga upphandlingar genom anbudsförfaranden.

Upphandlingarna ska genomföras som ändamålsenliga helheter. Upphandlingarna ska ordnas så att små och medelstora företag och övriga samfund på ett jämlikt sätt med andra anbudsgivare kan delta i upphandlingarna. Vid upphandlingarna ska man beakta en tillräcklig öppenhet och icke-diskriminering i förhållande till upphandlingens storlek och omfattning.

1.3 Upphandlingsorganisation

Upphandlingsenheten är den i upphandlingslagen fastställda aktören (beställaren) som i sina upphandlingar ska följa upphandlingslagen. Upphandlingsenheten är den organisation som utför upphandlingen och som representeras till exempel av kommunen eller samkommunens organ eller tjänsteinnehavare. Den upphandlande enheten eller en organisation inom den tjänstgör vid upphandlingar som part och beställare i kontrakt.

Finansieringsdirektören ansvarar för Borgå stads upphandlingsverksamhet som helhet. Sektorcheferna ansvarar för att handleda upphandlingarna inom sina branscher enligt stadens strategi och upphandlingsanvisningarna.

Upphandlingstjänsterna är en del av finansledningen. Uppgiftsområdet för upphandlingstjänsterna består av följande helheter: centraliserade upphandlingar avseende hela stadskoncernen, sektorernas separata upphandlingar över EU-tröskelvärdena, rådgivningstjänster, informering, anvisningar och utbildning i anslutning till konkurrensutsättande och att avfatta upphandlingskontrakt. Vid nationella upphandlingar för sektorerna kan upphandlingstjänsterna vid behov tjänstgöra som konsult, inom ramen för sina resurser.

Stadens jurist handleder och ger råd om tillämpningen av upphandlingslagen och i juridiska frågor som gäller upphandlingsförfarandet.

Befogenheterna att fatta upphandlingsbeslut fastställs i 40 § i Borgå stads förvaltningsstadga.

Den person som deltar i beredningen av ett upphandlingsärende och i beslutsfattandet får inte vara jävig. Likaledes ska en person som deltar i ett ärende gällande ett kontrakt om upphandling eller dess tolkning eller i kontrollen av en vara, tjänst eller entreprenad vara ojävig. För jäv i upphandlingsärenden gäller vad som särskilt föreskrivs i kommunallagen (410/2015) och förvaltningslagen (434/2003).

1.4 Allmänna principer för upphandlingar

Grundprinciperna för offentlig förvaltning är lagenlighet, offentlighet, öppenhet, proportionalitet, icke-diskriminering och opartiskhet samt ändamålsenligt och effektivt användande av skattemedel. Principerna ska följas vid offentliga upphandlingar oavsett upphandlingens art eller värde, med beaktande av kraven på proportionalitet. Upphandlingarna ska genomföras ekonomiskt, högkvalitativt och systematiskt samt under utnyttjande av befintliga konkurrensförhållanden. Anbudsgivarna och anbudena ska behandlas enligt dessa principer i alla skeden av upphandlingsprocessen.

1.4.1 Öppenhet

Det ska utifrån upphandlingens art informeras om den i tillräckligt stor utsträckning och upplysningar om upphandlingsförfarandet inte får döljas. Alla lämpliga anbudsgivare kan lämna ett anbud (öppet förfarande) eller annars ska tillräckligt många anbudssökande väljas till anbudsförfarandet (begränsat förfarande, förhandlat förfarande, konkurrenspräglad dialog eller förhandling). Alla som deltog i anbudsförfarandet ska underrättas om avgörandet av det. Alla dokument om en upphandling är i regel offentliga.

1.4.2 Icke-diskriminering och opartiskhet

Anbudssökande och anbudsgivarna ska i alla skeden av ett anbudsförfarande bemötas opartiskt och icke-diskriminerande. Företagen ska ha jämställda möjligheter att erbjuda den offentliga sektorn varor och tjänster. Eftersom antalet anbudsgivare ska vara i proportion till upphandlingens storlek, ska den upphandlande enheten tillämpa objektiva grunder vid begränsning av antalet eventuella anbudsgivare.

1.4.3 Proportionalitet

De krav och villkor som anförs i anbudsförfrågan ska stå i rätt proportion till upphandlingens karaktär. Kostnaderna som anbudsförfarandet orsakar jämförs med den besparing som anbudsförfarandet ger. Till exempel omfattningen och mängden av annonsering ska stå i proportion till den uppskattade nyttan av den. Anbudsförfrågan ska vad gäller såväl form som omfattning ställas i relation till föremålet för upphandlingen. Huvudregeln är dock att skriftligt förfarande tillämpas. Det arbete som åtgår till att sammanställa ett anbud ska stå i proportion till såväl upphandlingens komplexitet som dess ekonomiska värde.

1.5 Tröskelvärden

1.5.1 Upphandlingslagen

Upphandlingarna delas in enligt sin storlek i euro i följande:

- upphandlingar under de nationella tröskelvärdena (små upphandlingar)
- upphandlingar över de nationella tröskelvärdena, men under EU-tröskelvärdena (nationella upphandlingar)
- upphandlingar över EU-tröskelvärdena (EU-upphandlingar)

Enligt upphandlingslagen är de nationella tröskelvärdena exklusive mervärdesskatt

- 1) 60 000 euro för varuupphandling, tjänsteupphandling och projekttävlingar
- 2) 150 000 euro för byggtreprenader
- 3) 100 000 euro för utbildningstjänster, som upphandlas centralt tillsammans med arbetsgivaren i enlighet med 5 kapitlet 7 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012)
- 4) 400 000 euro för upphandlingar som gäller de social- och hälsovårdstjänster som avses i bilaga E 1–4 punkten
- 5) 300 000 euro för upphandlingar som gäller de andra särskilda tjänster som avses i bilaga E 5–15 punkten och
- 6) 500 000 euro för koncessioner.

De EU-tröskelvärden som baserar sig på upphandlingsdirektivet och koncessionsdirektivet är exklusive mervärdesskatt

- 1) 214 000* euro vid kommunala varuupphandlingar, tjänsteupphandlingar och projekttävlingar, och
- 2) 5 350 000* euro för byggtreprenader.

*Europeiska gemenskapernas kommission justerar EU-tröskelvärdena vartannat år genom en förordning; nästa gång från den 1 januari 2022.

Vid de upphandlingar som är minst lika stora som EU-tröskelvärdet ska förfarandena enligt 5 kapitlet i lagen efterlevas. Vid de upphandlingar som är minst lika stora som EU-tröskelvärdet ska man tillämpa bestämmelserna om upphandlingskontrakt i kapitlen 14–16 i upphandlingslagen.

1.5.2 Upphandlingslagen för särskilda sektorer

De tröskelvärden som baserar sig på försörjningsdirektivet och koncessionsdirektivet exklusive mervärdesskatt är

- 1) 428 000* vid upphandlingar som gäller varor, tjänster och planeringstävlingar
- 2) 1 000 000* euro vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster och av andra särskilda tjänster som avses i bilaga C
- 3) 5 350 000* euro för byggtreprenader och upphandlingar som gäller koncessioner

*Europeiska gemenskapernas kommission justerar EU-tröskelvärdena vartannat år genom en förordning; nästa gång från den 1 januari 2022.

Lagen tillämpas inte på upphandlingar under EU-tröskelvärdena.

Upphandlingar med ett uppskattat värde under EU-tröskelvärdena ska konkurrensutsättas under beaktande av såväl lagens principer vad gäller opartiskt och icke-diskriminerande bemötande som ett öppet verksamhets sätt som beaktar kraven på proportionalitet. Vid upphandlingarna ska man även beakta Borgå stads upphandlingslinjer samt dessa upphandlingsanvisningar.

1.6 Upphandlingens uppskattade värde

För upphandlingens uppskattade värde redogörs i 27–31 § i upphandlingslagen och i 14–18 § i upphandlingslagen för särskilda sektorer. Den som bereder en upphandling ska beräkna ett uppskattat värde på den.

Beräkningen av det uppskattade värdet av en upphandling ska grunda sig på den största totala ersättning exklusive mervärdesskatt som ska betalas. Vid beräkningen av upphandlingens värde ska man även beakta upphandlingens alternativa genomförandesätt och de options- och förlängningsvillkor som ingår i upphandlingsavtalet samt de arvoden eller betalningar som betalas till kandidaterna eller anbudsgivarna.

Om en upphandling genomförs samtidigt i form av delkontrakt, ska det uppskattade värdet av samtliga delkontrakt beaktas då det uppskattade totala värdet av upphandlingskontraktet beräknas. Vid beräkningen av värdet av en byggtreprenad ska hänsyn tas till värdet av entreprenaden samt till det uppskattade totala värdet av de varor som behövs vid genomförandet av entreprenaden och som den upphandlande enheten tillhandahåller entreprenören.

Utgångspunkten är den upphandlande enhetens egen uppskattning av upphandlingskontraktets värde. Å ena andra sidan ska den upphandlande enheten, under att ärendet utreds, korrekt och tillräckligt noggrant uppskatta upphandlingens värde. Om värdet av en upphandling uppskattats felaktigt och priserna i de realiserade anbuderna avsevärt överskrider den upphandlande enhetens uppskattade värde och tröskelvärdet överskrids, ska en ny annons om upphandlingen kungöras.

Om en upphandlande enhet består av separata operativa enheter ska det uppskattade totala

värdet av alla enskilda operativa enheters upphandlingar beaktas. Syftet är att uppmuntra upphandlande enheter att vidta planenliga åtgärder vid upphandlingar och samla dem till förståeliga helheter.

En upphandling får inte delas upp eller beräknas med exceptionella metoder i avsikt att kringgå bestämmelserna i upphandlingslagen. Upphandlingen av varor eller tjänster får heller inte anslutas till en byggnadsentreprenad och upphandlingarna får heller inte i övrigt konstlat kombineras för att undvika tillämpningen av upphandlingslagens bestämmelser. Indelningen av upphandlingen i delar ska basera sig på verkliga ekonomiska eller tekniska faktorer. Den upphandlande enheten ska vid behov kunna bevisa motiveringarna.

Utgångspunkten i bedömningen är en naturlig definiering av upphandlingshelheten.

Uppmärksamhet kan fästas vid tidsperioder under vilka upphandlingsposter konkurrensutsätts som helheter i en planelig upphandling. Det är därmed förbjudet att till exempel spjälka upp en upphandling som består av likadana varor för upphandling i syfte att undvika lagens bestämmelser.

1.6.1 Exempel

I februari köper skola A maskiner för tekniskt arbete, för 20 000 euro (moms 0 %). I augusti samma år köper skola B maskiner för tekniskt arbete, för 30 000 euro (moms 0 %). I december samma år köper skola C maskiner för tekniskt arbete, för 15 000 euro (moms 0 %). Inte en enda av skolorna kan köpa maskinerna genom en separat mindre upphandling, eftersom upphandlingarna görs inom tolv månader och köpens sammanräknade värde överskrider det nationella tröskelvärdet.

Lösning: För maskiner för tekniska arbeten ska en konkurrensutsättning för ett ramavtal avseende hela staden och flera år ordnas så att enskilda maskinköp kan genomföras inom det.

Staden ska konkurrensutsätta flytt tjänster så att också stadens dotterbolag kan använda upphandlingskontraktet. Avtalsperioden ska gälla tills vidare med en uppsägningstid på tolv månader. Uppskattningen av upphandlingens årliga värde (moms 0 %) är

- 40 000 euro för staden och
- 20 000 euro för stadens dottersamfund.

Upphandlingens årliga värde är således 60 000 euro. Upphandlingens uppskattade värde är alltså 240 000 euro, dvs. upphandlingens värde överskrider EU-tröskelvärdet. Även stadens dottersamfund ska med andra ord beaktas vid beräkningen av det uppskattade värdet, eftersom de kan tillämpa upphandlingskontraktet. Värdet för ett tillsviare gällande avtal räknas enligt kostnaderna för fyra (4) år.

Staden skriver ett kontrakt på ett år med leverantör Y om köp av varor Z. Även under de följande tre åren skriver staden ett kontrakt på ett år med samma leverantör om samma varor. Värdet på upphandlingen under respektive år är 19 000 euro (moms 0 %). Även om det årliga värdet underskrider gränsen vid direktupphandling, så överskrider det totala värdet under fyra (4) år det nationella tröskelvärdet. Upphandlingen kan genomföras ett år åt gången, men den ska upphandlas som en upphandling som överskrider det nationella tröskelvärdet. En möjlighet enligt upphandlingens värde är ett ramavtal: med en upphandling sköts upphandlingarna för fyra (4) år.

Bildningsväsendet köper licenser för 25 000 euro (moms 0 %), för en pilotanvändning av datasystemet ABC som ska pågå i ett år. Sektorn för teknik och miljö köper licenser för 25 000 euro (moms 0 %), för en pilotanvändning av datasystemet ABC som ska pågå i ett år. Sektorn koncerntjänster och förvaltning köper licenser för 15 000 euro (moms 0 %), för en pilotanvändning av datasystemet ABC som ska pågå i sex (6) månader. Inte en enda av sektorerna kan köpa licenserna genom en separat mindre upphandling, eftersom de inte är inbördes fristående upphandlingsenheter och köpens sammanräknade värde överskrider det nationella tröskelvärdet.

Att det är fråga om pilotanvändning får inte skyldigheten att konkurrensutsätta att försvinna.

Lösning: Sektorerna ska avtala om en gemensam pilotanvändning, där värdet av licenserna under inköp blir lägre än gränsen vid nationell upphandling. Om man efter att pilotanvändningen upphör konstaterar att informationssystemet behövs och man beslutar ta det i bruk, ska upphandlingen konkurrensutsättas enligt upphandlingslagen så att leverantören av pilotsystemet inte ges något övertag visavi andra leverantörer.

Vid fastställandet av upphandlingens värde ska även pilotperiodens kostnader beaktas.

1.6.2 Särskilda situationer

I 28–30 § i upphandlingslagen föreskrivs särskilt om beräkningsgrunder att följa i fråga om koncession, vissa tjänsteupphandlingar och långvariga upphandlingskontrakt. Till exempel vid projekttävlingar ska man vid beräkning av det uppskattade värdet av tjänsteupphandlingar även beakta eventuella deltagararvoden och betalningar (29 § i upphandlingslagen, 16 § i upphandlingslagen för särskilda sektorer).

I 30 § i upphandlingslagen föreskrivs om regler för beräkning av det uppskattade värdet av långvariga upphandlingskontrakt. Om ett varuupphandlingskontrakt avser leasing, hyra eller anskaffning på avbetalning, ska som grund för beräkningen av det uppskattade värdet av kontraktet användas

- 1) det uppskattade totala värdet för hela giltighetstiden av ett tidsbundet kontrakt som gäller högst 12 månader eller det totala värdet, inklusive det uppskattade restvärdet, av ett tidsbundet kontrakt som gäller längre än 12 månader, eller
- 2) det uppskattade månadsvärdet multiplicerat med 48, om kontraktet gäller tills vidare eller för en obestämd tid.

För de upphandlingar som förnyas regelbundet kan den upphandlande enheten teckna kontrakt för till exempel ett år i taget, på grund av logistik, risker, finansiering eller andra motsvarande orsaker. En orsak med anknytning till finansieringen kan vara att den har beviljats för ett år åt gången och att dess kontinuitet är osäker. Upphandlingar kan inte delas upp enbart för att undvika att upphandlingslagen tillämpas.

För varu- eller tjänsteupphandlingskontrakt som regelbundet återkommer eller som ska förnyas inom en viss period ska det uppskattade värdet beräknas utifrån

- 1) det totala värdet av en följd av liknande upphandlingar som genomförts under de föregående 12 månaderna eller under den föregående budgetperioden, med beaktande av ändringar i kvantitet eller värde under de följande 12 månaderna, eller
- 2) det uppskattade totala värdet av de upphandlingar som görs under loppet av de 12 månader som följer efter den första leveransen eller, om det är fråga om ett kontrakt på mer än 12 månader, under efterföljande budgetperiod.

För tjänsteupphandlingskontrakt där det inte anges något totalpris ska det uppskattade värdet beräknas utifrån följande värde

- 1) det uppskattade totala värdet under hela kontraktstiden för ett tidsbundet upphandlingskontrakt som gäller högst 48 månader,
- 2) månadsvärdet multiplicerat med 48 för upphandlingskontrakt som gäller tills vidare eller mer än 48 månader.

För ramavtal och dynamiska inköpssystem ska det uppskattade värdet av upphandlingen beräknas utifrån det uppskattade totala värdet av samtliga planerade upphandlingskontrakt under den tid ramavtalet eller det dynamiska inköpssystemet varar.

1.7 Planering av upphandlingar

Planering av upphandlingar är en del av sedvanlig planering av medelsanvändningen. Vid planering ska man beakta de anslag som finns till förfogande i budgeten, de totala kostnaderna för upphandlingens livscykel inklusive för uppsägning av gamla avtal och överföringskostnader, eventuella framtida kostnader såsom avgifter för service och underhåll samt livslängden och avskrivningar.

Enheterna lägger årligen upp en upphandlingsplan utgående från dispositionsbudgeten. Upphandlingsplanen är en förteckning över de upphandlingar att genomföras under budgetåret som har ett värde över det nationella eller EU-tröskelvärdet. I upphandlingsplanen infogas också uppgifter om upphandlingarnas ansvarspersoner och tidsscheman. Upphandlingsplanen ges upphandlingstjänsterna för kännedom (hankintapalvelut(at)porvoo.fi), vilka har i uppgift att kartlägga möjligheterna att kombinera upphandlingar av samma typ samt förlägga tidpunkten för genomförandet av de upphandlingar som överskrider EU-tröskelvärdena.

Vid planering av upphandlingar ska man beakta att det för upphandlingar över EU-tröskelvärdena normalt tar sex till tolv månader att genomföra upphandlingsprocessen. Även nationella upphandlingar bör inledas senast fyra (4) månader innan ett kontrakt är tänkt att träda i kraft. I planeringsskedet av upphandlingar ska man även avgöra vilka upphandlingar som ska konkurrensutsättas centraliserat ur perspektivet för stadens hela organisation och vilka decentraliserat över olika sektorer.

Planeringen av upphandlingar innefattar att man studerar leverantörsmarknader, utreder olika implementeringsalternativ, analyserar behoven för slutanvändarna, beaktar eventuella inre och yttre begränsningar respektive upphandlingens strategiska val vad gäller huruvida man väljer att göra själv eller att köpa, samt förhandsanalyser av alternativa lösningar.

Omsorgsfull planering är ägnad att öka upphandlingsenhetens egen förståelse, så att man kan ställa relevanta mål för upphandlingen och skapa en grund för en framgångsrik kontraktperiod. I planeringsfasen ska man säkerställa att planeringen och beredandet inte gör att leverantörerna bemöts i strid mot principerna för opartiskhet och icke-diskriminering vid konkurrensutsättandet.

Upphandlingarnas miljökonsekvenser, socialt ansvar, konsekvenserna för sysselsättningen, innovativitet, främjande av inhemsk produktion samt de lokala företagens möjligheter att delta i konkurrensutsättningar ska beaktas på ett sätt som är ändamålsenligt för stadens totala intressen.

1.7.1 Marknadskartläggning och -dialog

Den part som ansvarar för marknadskartläggningen är upphandlingens substansexpert. Upphandlingstjänsterna deltar i mån av möjlighet i dialogen, särskilt om det är fråga om en konkurrensutsättning som sker för första gången eller om man vet att det skett förändringar i marknadsläget.

Syftet med marknadskartläggningar är att identifiera arten av befintliga leverantörer och få information om alternativa lösningar på marknaden. Upphandlingens omfattning, krav på speciellt kunnande och tidigare kännedom om leverantörsmarknaderna påverkar nödvändigheten och omfattningen av marknadskartläggningen. Huvudregeln är att man vid upphandlingar över EU-tröskelvärdena alltid för en marknadssdialog på något sätt.

Metoder att användas är begäran om information (HILMA), fria diskussioner eller noggrannare tekniska dialoger. Information kan också hittas på företagens webbplatser, branschens mässor och hos andra upphandlande enheter, som har gjort liknande anskaffningar.

Den upphandlande enheten kan ge leverantörerna information om sina planer och krav avseende

upphandlingen. En preliminär anbudsfrågan och/eller ett kontraktsskast kan skickas till potentiella leverantörer för kommentering. Syftet är att utreda klarheten och förståeligheten av kraven på upphandlingens innehåll, för att vid konkurrensutsättning få jämförbara anbud.

Anbudsgivarna kan ge förslag till specificering av föremålet för upphandlingen samt upplysningar om kostnaderna. De uppgifter som erhållits påverkar specifikationen av upphandlingens innehåll samt grunderna för val och jämförelse i konkurrensutsättningsfasen. Syftet är att upphandlingsenheten får tillräcklig information för planering av upphandlingen, för att sedan självständigt kunna formulera anbudsfrågan.

Marknadskartläggningen och -dialogen får inte leda till att konkurrensen snedvrids eller till förfaranden i strid med principerna för icke-diskriminering och öppenhet. Om en anbudssökande, anbudsgivare eller ett företag med anknytning till anbudsgivaren har deltagit i beredandet av en upphandling, ska den upphandlande enheten säkerställa att detta inte snedvrider konkurrensen.

Vid genomförande av upphandlingar är att observera att tekniska dialoger är diskussioner, som uttryckligen sker innan upphandlingsannonserna publiceras. Under det egentliga anbudsförandet ska kommunikationen med potentiella leverantörer i regel endast ske via elektroniska konkurrensutsättningssystem genom att svara på anbudsgivarnas frågor och/eller officiella förhandlingar som är en del av upphandlingsförandet.

1.7.2 Upphandling av informationssystem och -utrustning

Vid beredande av informationssystemsupphandlingar ska man beakta de principer för totalarkitekturtänkande med vilka man säkerställer enhetlig informationsförvaltning, kompatibla processer och informationssystem samt kostnadseffektivitet. I början av planeringen av upphandlingen ska man kontakta utvecklingsenheten och dataförvaltningen.

ICT-utrustnings- och programupphandlingarna ska göras via centralen för förvaltningstjänsters e-tjänst. Centralen för förvaltningstjänster ansvarar tillsammans med upphandlingstjänsterna för upphandlingskontrakt, leverantörer och maskinregister.

Alltid om du misstänker att den upphandling som förbereds har ICT-element (t.ex. en mobilapplikation, en webbläsarapplikation eller ett program som installeras) ska du kolla med informationsförvaltningen och centralen för förvaltningstjänster.

Närmare anvisningar:

- <https://porvoo.efectecloud.com/idm/AuthnEngine> (Centralen för förvaltningstjänsters e-tjänster)
- <https://porvoo.sharepoint.com/sites/intra-fi-ict/tietoturva/Tietoturvapoliitiikka.pdf>

1.8 Upphandlingarnas karaktär

Det anbud ska väljas som är det ekonomiskt mest fördelaktiga enligt 93 § i upphandlingslagen. Det förmånligaste anbudet ur totalekonomisk synvinkel är det som i fråga om kostnaderna, relationen pris/kvalitet eller lägsta priset är förmånligast, bäst och billigast för upphandlingsenheten. Valet mellan nyttjandet av dessa grunder sker efter upphandlingsenhetens övervägande.

Upphandlingsenheten ska i upphandlingsannonserna, anbudsfrågan eller inbjudan till förhandlingar meddela grunden för totalekonomisk förmånlighet eller jämförelsegrunderna avseende relationen pris/kvalitet.

Upphandlingsenheten ska i upphandlingsannonserna, inbjudan till förhandlingar eller anbudsfrågan specificera den relativa prioriteringen av jämförelsegrunderna. Prioriteringen kan också uttryckas med att ange ett rimligt variationsintervall. Om av objektiva skäl den relativa prioriteringen av jämförelsegrunder inte kan definieras, ska jämförelsegrunderna anges i

avtagande viktighetsordning.

Kriterierna för valet av anbud är alltid totalekonomisk förmånlighet, där grunden kan vara:

Förmånligaste kostnader

- Med den förmånligaste lösningen visavi kostnaderna avses också annat än det egentliga inköpspriset, till exempel livscykelkostnader.

Bästa relationen pris/kvalitet

- Upphandlingsenheten kan för relationen pris/kvalitet ställa jämförelsegrunder med anknytning till kvalitativa, samhälleliga, miljö- eller sociala aspekter, eller till innovativa egenskaper. Grunderna med anknytning till kvalitet kan vara till exempel tekniska förtjänster, energi- och materialeffektivitet, sysselsättande av personer i svår ställning, arbetsförhållanden med hänsyn till mänskliga rättigheter, estetiska och funktionella egenskaper, tillgänglighet, planering att uppfylla kraven för alla användare, driftkostnader, kostnadseffektivitet, service och teknisk support efter försäljningen, underhåll och leveransdatum eller leverans- eller genomförandetid samt övriga leveransvillkor.
- Upphandlingsenheten kan också beakta kompetensen och erfarenheten hos den personal som anvisats för genomförande av upphandlingskontraktet, samt dess organisering, om arten av personal kan ha avsevärda konsekvenser för genomförandet av kontraktet i fråga. Detta gäller för till exempel kontrakt om immateriella tjänster, såsom konsult- eller arkitekttjänster.

Lägsta pris

- Om upphandlingsenheten vid andra än varuupphandlingar endast tillämpar det lägsta priset som grund för totalekonomisk förmånlighet, ska enheten ange grunderna för detta i upphandlingsdokument, upphandlingsbeslutet eller i en separat redogörelse för upphandlingsförfarandet.
- Upphandlingsenheten bör med motiveringar göra transparent hur kvalitetsmässiga synpunkter har observerats i helheten under upphandling. Upphandlingsenheten kan till exempel beskriva hur den har tagit kvalitet i beaktande i såväl lämplighetskraven på anbudsgivarna, upphandlingens minimikrav som upphandlingskontraktets specialvillkor, eller annars i beskrivningen av föremålet för upphandlingen.

Upphandlingsenheten kan föreslå kostnadsfaktorerna avseende relationen pris/kvalitet i form av kostnader eller ett fast pris och då konkurrerar anbudsgivarna endast på basis av kvaliteten. Med detta avses så kallat omvänt konkurrensutsättande eller franska entreprenader, där upphandlingsenheten fastställer det pris eller de kostnader som den är beredd att betala den valda leverantören. Konkurrensen mellan anbudsgivarna sker i så fall uteslutande på basis av kvalitet. Vid tillämpning av omvänt konkurrensutsättande bör upphandlingsenheten fästa särskild uppmärksamhet vid hur priset definieras, så att enheten verkligen får anbud, som även kvalitetsmässigt motsvarar enhetens behov.

Jämförelsegrunderna ska vara förknippade med upphandlingens föremål. De får inte ge den upphandlande enheten obegränsad valfrihet. De ska vara icke-diskriminerande och garantera faktisk konkurrens. Ett motiv får dock inte ges en vikt av en betydelse som skulle hindra nya företagare från att komma in på branschen. Det är således inte tillåtet att till exempel använda jämförelsegrunder, som favoriserar vissa anbudsgivare, kräver ett tidigare avtalsförhållande med upphandlingsenheten eller favoriserar lokala leverantörer. På krav av upphandlingens föremål kan man dock förutsätta till exempel lokal kännedom eller att servicestället ligger i Borgå.

1.8.1 Absoluta lämplighetskrav

En upphandlande enhet kan ställa krav som gäller registrering av anbudssökande eller anbudsgivare, deras ekonomiska och finansiella ställning samt deras tekniska och yrkesmässiga

kvalifikationer (83–88 § i upphandlingslagen). Kraven ska framgå av upphandlingsannonsen. Kraven ska vara kopplade till föremålet för upphandlingen och de ska stå i rätt proportion till upphandlingens art, ändamål och omfattning.

Beviset på teknisk och yrkesmässig kompetens kan dock begäras endast med det dokument som räknas upp i upphandlingslagens bilaga D (upphandlingslagen 88 § 7 mom.).

De anbudssökande eller anbudsgivare som inte uppfyller de minimikrav som den upphandlande enheten ställer ska uteslutas ur anbudsproceduren.

Med hjälp av kraven ska det gå att på ett behörigt sätt säkerställa att anbudssökanden eller anbudsgivaren har rätt att utöva yrkesverksamhet och att den har tillräckliga ekonomiska och finansiella resurser samt tekniska och yrkesmässiga kvalifikationer att fullgöra upphandlingskontraktet i fråga. Med kraven på lämpligheten av anbudssökanden och anbudsgivare strävar upphandlingsenheten efter att försäkra sig om att varuleverantören, tjänsteleverantören eller entreprenören har förmåga att verkställa upphandlingen.

Genom kraven på anbudssökandenas och anbudsgivarnas kvalifikationer kan man främja beaktandet av kvalitetsfaktorer när upphandlingen genomförs. I synnerhet vid tjänsteupphandlingar kan minimikrav på anbudssökandenas och anbudsgivarnas yrkeskunskap, kompetens och erfarenhet förbättra kvaliteten på tjänsterna. Den upphandlande enheten har omfattande prövningsrätt i fråga om att ställa lämplighetskrav på anbudssökandenas och anbudsgivarnas egenskaper. Kraven ska vara förknippade med anbudssökandenas eller anbudsgivarnas möjligheter att verkställa upphandlingen och får inte äventyra att de bemöts jämlikt.

1.8.2 Gröna upphandlingar

1.8.2.1 Miljömärken

Den upphandlande enheten får i beskrivningen av föremålet för upphandlingen, de i anbudsfrågan angivna kriterierna för att ett anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga eller villkoren för fullgörande av kontraktet kräva ett särskilt märke som bevismedel för att föremålet för upphandlingen motsvarar de miljömässiga, sociala eller andra egenskaper som krävs. En upphandlande enhet som kräver att ett särskilt märke används ska godta alla märken som bekräftar att föremålet för upphandlingen uppfyller likvärdiga märkeskrav.

En förutsättning för kravet på ett särskilt märke är att samtliga av följande villkor är uppfyllda

- 1) märkeskraven gäller endast kriterier som är kopplade till föremålet för upphandlingen och som är lämpliga för att ange egenskaperna hos de byggtreprenader, varor eller tjänster som är föremål för upphandlingen
- 2) märkeskraven grundar sig på objektiva kontrollerbara och icke-diskriminerande kriterier
- 3) märkena har antagits i ett öppet förfarande i vilket myndigheter, konsumenter, parter på arbetsmarknaden, tillverkare, representanter för handeln samt icke-statliga organisationer samt andra berörda intressentgrupper kan delta
- 4) märkena är tillgängliga för samtliga berörda parter
- 5) märkeskraven utarbetas av en tredje part över vilken den ekonomiska aktör som ansöker om märket inte kan ha ett avgörande inflytande.

I stället för att kräva ett visst märke kan man alternativt definiera de egenskaper som föremålet för upphandlingen ska ha och påpeka vilka märken som uppfyller kraven i fråga, utan att ställa krav för de aktuella märkena.

Den upphandlande enheten kan be anbudssökande eller anbudsgivare att redogöra för åtgärder avseende hur kontrollen av miljökonsekvenser genomförs när en byggtreprenad verkställs eller

en tjänst presteras. Ett exempel på detta är att det vid konkurrensutsättningar av rivningsentreprenader ska krävas en redogörelse för vart och hur det rivningsavfall som uppstår levereras.

De bästa alternativen vad gäller energieffektivitet fås genom att ta livscykelkostnaderna med i jämförelsegrunderna. Livscykelkostnaderna indikerar alla kostnader under den tid då produkten eller tjänsten i fråga används, såsom underhålls- och energikostnader.

Motiva har publicerat uppdaterade instruktioner för beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid offentliga upphandlingar av fordon och transporttjänster. Det finns instruktioner för upphandling av person- och skåpbilar, persontransporttjänster samt kollektivtrafik. Syftet med instruktionerna är att bistå offentliga upphandlare med att välja alternativ med lägre utsläpp för genomförande av transporter. I instruktionen presenteras miljökriterier, som upphandlingsenheten kan utnyttja vid begäran om anbud. De exempel som ges berör de konsekvenser för miljön som lagen om beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid offentlig upphandling av fordon (1509/2011) ålägger att beakta; energiförbrukning, koldioxidutsläpp och reglerade avgasutsläpp (<http://www.motivanhankintapalvelu.fi/sv/databank>).

1.8.2.2 Kolneutralitet

Med kolneutralitet avses situationer där verksamheten inte förändrar kolhalten i atmosfären, verksamhetens netto kolavtryck är med andra ord noll. Ett kolneutralt samhälle producerar endast så mycket kolutsläpp till atmosfären som det kan binda i den. Inskränkt definierat avser kolneutralitet att koldioxidutsläppen minskas till noll, eller balanseras, men begreppet utvidgas ofta till att också omfatta övriga växthusgaser. I praktiken avser man då med kolneutralitet att verksamheten är klimatneutral, att den varken påverkar halten av växthusgaser i atmosfären eller den vägen klimatuppvärmningen.

Vid upphandlingar ska man i mån av möjlighet sträva efter kolneutrala lösningar genom att ålägga såväl anbudsgivare som upphandlingens föremålskrav på kvalitet, genom vilka målet uppnås. Möjliga krav är till exempel att

- den anordning som offererats ska höra till den bästa energiklassen
- de material som använts vid tillverkningen av produkten ska till minst 50 % vara återvunna
- produkten som offererats ska till 100 % vara möjlig att återvinna
- man accepterar endast LED-lampor
- bränslet att användas i fordonsparken för produktion av tjänsten ska vara förnybar dieselolja, el eller biogas
- tjänsteleverantören ska ha ett certifierat miljösystem.
- I nya upphandlingar undviks anordningar som innehåller fluorerade växthusgaser (F-gaser).
- byggnaden planeras så att den är minst 10 % energieffektivare än den föreskrivna nivån, eller
- återvinningsmaterial utnyttjas i produkten eller tjänsten som offererats.

Kraven kan framföras som antingen sådana ovillkorliga minimikrav att uppfyllas för att en godtagbar offert kan lämnas in, eller ingående i jämförelsen av kvaliteter (poängsättning)

1.8.3 Socialt ansvarsfulla upphandlingar

Ett sätt är att beakta aspekter för sysselsättningen genom att i kontraktets villkor ålägga avtalsparten förpliktelser att sysselsätta till exempel ungdomar, invandrare, handikappade, partiellt arbetsföra eller långtidsarbetslösa. Sysselsättningsvillkoren kan formuleras till exempel på följande sätt:

- Leverantören förbinder sig till att erbjuda en arbetsplats på heltid under minst ett halvår för två (2) personer, vilka har varit oavbrutet arbetslösa i minst sex (6) månader innan arbetsförhållandet börjar. Sysselsättningsåtgärderna och rekryteringen ska ske inom nio (9) månader efter tidpunkten för kontraktets ingående.
- Tjänsteleverantören förbinder sig till att erbjuda en person, som studerar vid en läroanstalt inom den tekniska branschen, minst en plats för inläring i arbetet, arbetspraktik eller lärdomsprov under varje kontraktår på så sätt att fyra (4) personer får någon av de ovan nämnda platserna under kontraktperioden.

Arbets- och näringsministeriets handbok "Opas sosiaalisesti vastuullisiin julkisiin hankintoihin" beskriver med praktiska exempel hur sociala aspekter kan beaktas i olika faser av upphandlingar (<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80010>).

1.8.4 Livscykelkostnader

Den upphandlande enheten kan använda livscykelkostnaderna som kriterium vid bedömningen av kostnaderna för upphandlingen. Om den upphandlande enheten bedömer kostnaderna utifrån ett livscykelkostnadsperspektiv ska enheten i upphandlingsdokumenten ange vilka uppgifter som anbudsgivarna och anbudssökandena ska lämna för beräkning av kostnaderna och vilken metod som kommer att användas vid beräkningen av livscykelkostnaderna.

Livscykelkostnaderna kan indelas i två delar:

- 1) De kostnader som upphandlingsenheten och användarna av upphandlingens föremål utsatts för.
 - Livscykelkostnader är de upphandlingskostnader, driftkostnader och servicekostnader som den upphandlande enheten eller andra användare av föremålet för upphandlingen utsatts för, samt kostnader för återvinnings- och avfallsfasen och övriga kostnader under livscykeln för byggtreprenader, varor eller tjänster.
- 2) Externa miljökonsekvenser och livscykelkostnader
 - Externa livscykelkostnader är kostnader som beror på externa miljökonsekvenser och som riktas till tredje parter som inte deltar i upphandlingen eller i användningen av det upphandlade objektet.
 - Upphandlingsenheten kan vid jämförelse av anbud även beakta de kostnader som orsakas av externa miljöeffekter och som är kopplade till föremålet för upphandlingen under dess livscykel, om deras penningvärde kan bestämmas och kontrolleras.
 - För att beakta kostnader som orsakas av externa miljöeffekter finns det även fyra ytterligare förutsättningar:
 - Den metod som används för bedömningen grundar sig på objektiva verifierbara och icke-diskriminerande kriterier.
 - Den metod som används för bedömningen inte på ett otillbörligt sätt gynnar eller diskriminerar vissa leverantörer.
 - Den metod som används för bedömningen är tillgänglig för och kan användas av alla berörda parter.
 - De uppgifter som krävs för beräkningen av kostnaderna ska kunna tillhandahållas med rimliga ansträngningar av normalt omdömesgilla leverantörer.

Metoderna för livscykelberäkning bör definieras nationellt, regionalt eller lokalt. För att undvika snedvriden konkurrens på grund av metoder som skräddarsyttts för vissa leverantörer eller

produkter bör de vara allmänna, dvs. principiellt inte tas särskilt fram för en specifik upphandling. Om man dock tillämpar upphandlingsspecifika metoder, får de inte på ett otillbörligt sätt gynna eller diskriminera vissa leverantörer. Tillhandahållandet av de uppgifter som krävs för beräkningen av kostnaderna får inte kräva orimliga ansträngningar av normalt omdömesgilla leverantörer.

1.8.5 Innovativa upphandlingar

Det innovationspartnerskap som beskrivs i 38 § i upphandlingslagen och i 41 § i upphandlingslagen för särskilda sektorer är ett upphandlingsförfarande, vars syfte är utvecklande av en innovativ vara, tjänst eller byggentreprenad och därpå följande inköp av dessa varor, tjänster eller byggentreprenader. Det finns inte något hinder för att använda andra upphandlingsförfaranden vid konkurrensutsättning av innovativa upphandlingar, t.ex. konkurrenspräglad dialog har upplevts som ett fungerande förfarande.

I alla upphandlingar är det möjligt att finna nya, mer hållbara och alternativa lösningsmöjligheter. Oavsett vilket upphandlingsförfarande som används, är det väsentligt för uppnående av innovativet att beställaren inte fastställer sina behov och krav för noggrant, utan lämnar rum för utveckling. När man definierar behov ska man dock alltid minnas att opartiskt och icke-diskriminerande bemötande av leverantörerna inte får äventyras.

Vid val av upphandlingsförfarande är det viktigt att också analysera upphandlingens storlek. Det lönar sig inte att genomföra små rutinmässiga upphandlingar som innovativa, eller att använda förhandlingsförfaranden med krav på stora resurser.

Det kan också vara innovativt att använda ett upphandlingsförfarande som inte har använts tidigare vid upphandlingen i fråga. Man kan till exempel tillämpa omvänt konkurrensutsättande vid en upphandling där objektet för upphandlingen i allmänhet har definierats noggrant under att villkorlösa minimikrav utnyttjas vid priskonkurrens. Vid omvänd konkurrensutsättning fastställer beställaren endast randvillkor för upphandlingen och då faller det på anbudsgivarens ansvar att inom kostnadsramen planera och genomföra ett alternativ vars kvalitet poängsätts av beställaren.

1.8.6 Lokalhet

Upphandlingslagens principer avseende öppenhet, opartiskhet, icke-diskriminering och proportionalitet styr all upphandling. Det är inte tillåtet att gynna lokala företag, men det ställer inte något hinder för att beakta lokalhet vid konkurrensutsättningar.

Sätt att beakta lokala, ofta små anbudsgivare är t.ex. att splittra upphandlingen i delar, acceptera partiella eller alternativa anbud samt uppmuntra och vägleda i samband med anbud. En sak kan också beskrivas med ett exempel, där upphandlingens objekt är en back läskedrycker med innehåll (24 flaskor):

- man kan kräva att hela backen och alla 24 flaskor med noggrant specificerat innehåll ska offereras
 - i det här fallet uppmuntrar man företagen att offerera som en sammanslutning där mängderna att offerera kan fördelas på önskat sätt
- man kan tillåta partiella anbud så att minst en (1) flaska ska offereras och det inte är tvunget att offerera någon back
 - backens dimensioner har definierats och den köps av den som har offererat det förmånligaste priset
 - alla flaskor som levereras ska vara lämpliga för backen
- man kan tillåta alternativa anbud i fråga om flaskornas innehåll
 - om rött A inte finns att offerera, kan motsvarande rött B offereras
 - randvillkoren för alternativen ska definieras så att offerterna fortfarande kan jämföras.

Att ställa lägeskrav är en möjlighet i upphandlingar där läget spelar en faktisk roll för tjänstens slutkund, såsom dagvårdstjänster, boendetjänster för äldre eller rusmedelsvårdstjänster. Läget kan fastställas i upphandlingens villkorliga krav, t.ex. som så att tjänsten ska ske inom ett visst km-område eller inom en viss kommun. Läget kan även användas som en poängsatt jämförelsegrund.

1.8.7 Användning av underleverantörer

Upphandlingsenheten kan inte helt förbjuda användningen av underleverantörer, men kan vid byggtreprenads- och tjänsteupphandlingar samt vid hopsättnings- och installationsarbeten i samband med varuupphandling kräva att anbudsgivaren eller gruppmedlemmen själv genomför de kritiska uppgifter som beställaren har fastställt.

Anbudsgivaren kan i genomförandet av upphandlingen ta hjälp av andra företag eller samarbetspartners och det kan då vara fråga om exempelvis en gruppering, underleverans eller ett samarbete inom en företagsgrupp. Upphandlingsenheten ska kräva att anbudsgivaren i sitt anbud anger vilken del av kontrakten som den avser lägga ut på tredje part samt vilka underleverantörer som föreslås. En sådan annons begränsar inte den huvudsakliga anbudsgivarens ansvar för att genomföra upphandlingen.

Vid byggtreprenadkontrakt eller sådan tjänsteupphandling som ska tillhandahållas vid en anläggning under direkt tillsyn av den upphandlande enheten ska den upphandlande enheten senast då fullgörandet av upphandlingskontraktet påbörjas kräva att den valda anbudsgivaren uppger namn på, kontaktuppgifter till och lagliga företrädare för sina underleverantörer som deltar i byggtreprenaderna eller tjänsterna, i den mån de är kända vid den tidpunkten. Den valda anbudsgivaren ska under upphandlingskontraktets giltighetstid även meddela ändringar i fråga om underleverantörerna och ändringar i nämnda uppgifter.

Vid konkurrensutsättningar för Borgå stad ska kedjan av underleverantörer i regel begränsas så att underleverantörerna till en leverantör inte kan anlita ytterligare underleverantörer för att genomföra de tjänster som producerats för Borgå stad. Kedjan av underleverantörer kan således bestå av endast en länk. Vid konkurrensutsättningar av byggtreprenader kan man av motiverat skäl anlita en underleverantörskedja med två eller tre länkar, t.ex. för arbetsprestationer med krav på specialkompetens.

1.9 Upphandling hos enheter anknutna till den upphandlande enheten

Upphandlingslagen tillämpas inte på upphandling som den upphandlande enheten gör hos anknutna enheter. En anknuten enhet är formellt fristående från den upphandlande enheten och självständig med tanke på beslutsfattandet, över vilken den upphandlande enheten självständigt eller tillsammans med andra upphandlande enheter utövar ett bestämmande inflytande på samma sätt som över sina egna verksamhetsställen. En förutsättning är dessutom att den anknutna enheten endast bedriver en i upphandlingslagen fastställd andel av sin affärsverksamhet tillsammans med andra aktörer än de upphandlande enheter som utövar ett bestämmande inflytande över den. I enheter anknutna till upphandlande enheter får inte finnas annat kapital än de upphandlande enheternas kapital. (Se närmare 15 § i upphandlingslagen och 25 § i upphandlingslagen för särskilda sektorer).

1.10 Upphandling hos inköpscentral

En inköpscentral är en upphandlande enhet som anskaffar varor, tjänster och byggtreprenader för sina ägare eller för dem ingår upphandlingskontrakt eller ramavtal avseende produkterna ovan. En

upphandlande enhet som tjänstgör som inköpscentral ska uppfylla de förutsättningar som fastställs i upphandlingslagen.

När en upphandlande enhet köper varor, tjänster eller byggtreprenader genom att anlita en inköpscentral, eller utför köp genom de upphandlingskontrakt eller ramavtal som inköpscentralen har konkurrensutsatt, anses den upphandlande enheten ha följ det i upphandlingslagen föreskrivna kravet för konkurrensutsättning. Då behöver den upphandlande enheten inte längre konkurrensutsätta köpet genom ett förfarande enligt upphandlingslagens förfarande (20–21 § i upphandlingslagen, 30 § i upphandlingslagen för särskilda sektorer).

Man binder sig till inköpscentralernas konkurrensutsättningar redan i beredningsskedet av dem, innan centralen publicerar en upphandlingsannons. De upphandlande enheter som deltar i en upphandling har i beredningsskedet av en anbudsfrågan möjlighet att påverka innehållet i den. Det går inte att binda sig till en gemensam upphandling längre efter att anbudsbegäran har publicerats. Det organ eller den tjänsteinnehavare beslutar om huruvida en upphandling görs via en inköpscentral som även annars har rätt att besluta om den aktuella upphandlingen.

Vid Borgå stads upphandlingar kan man använda tjänster som erbjuds av följande upphandlingsenheter: Hansel Oy, Sarastia Oy och Kuntien Tiera Oy.

1.11 Övriga centrala upphandlingar

Upphandlingsenheterna kan komma överens om att genomföra en enskild upphandling tillsammans. De upphandlingsenheter som deltar i upphandlingen ansvarar tillsammans för att bestämmelserna i den här lagen följs om upphandlingen i helhet genomförs i alla deltagande upphandlingsenheters namn och för deras del. Detta solidariska ansvar tillämpas även i situationer där en av de deltagande upphandlingsenheterna genomför upphandlingsförfarandet för sin egen och de deltagande upphandlingsenheternas del. Om upphandlingsförfarandet inte genomförs i alla deltagande upphandlingsenheters namn och för deras del ansvarar de deltagande upphandlingsenheterna tillsammans för att bestämmelserna i denna lag följs till de delar de har genomfört upphandlingsförfarandets skeden tillsammans. Den upphandlingsenhet som deltar är ensam ansvarig för att bestämmelserna i denna lag efterföljs för de skeden som den genomför i eget namn och för egen räkning.

När upphandlingen genomförs i samarbete med övriga upphandlingsenheter ska upphandlingssamarbetet och dess villkor införas i ett avtal mellan de upphandlingsenheter som deltar i upphandlingen. I avtalet ska åtminstone följande definieras: vem utarbetar upphandlingshandlingarna, vem publicerar upphandlingsannonsen och ansvarar för upphandlingsförfarandets praktiska genomförande, hur fattas eventuella lösningar under upphandlingsförfarandet, hur gör man med eventuella upphandlingsrättelser och/eller besvär, gör varje beställare ett upphandlingsavtal i eget namn eller gör man upp ett gemensamt avtal och principer för hur upphandlingsprocessens kostnader fördelas?

2 Upphandlingar över EU-tröskelvärdena

Kap. 5–10 i upphandlingslagen och kap. 4–7 i upphandlingslagen för särskilda sektorer innehåller tämligen tydliga och specifika bestämmelser för upphandlingar över EU-tröskelvärdena. Till direktivet för upphandlingar har sådana fakta plockats som kräver särskild uppmärksamhet när man konkurransutsätter varu- eller tjänsteupphandlingar, byggtreprenader eller projekttävlingar över EU-tröskelvärdena.

Upphandlingsförfaranden enligt upphandlingslagen för särskilda sektorer beskrivs i 36–59 § i lagen.

2.1 Upphandlingsförfaranden

Man beslutar från fall till fall vilket upphandlingsförfarande som ska användas.

Upphandlingsförfarandet vid anskaffningar över EU-tröskelvärdena beskrivs i kapitel 5 i upphandlingslagen. Upphandlingarna ska genomföras genom ett av de i lagen föreskrivna förfarandena.

2.1.1 Öppet förfarande 32 §

Vid öppet förfarande publiceras en upphandlingsannons och anbudsfrågan ställs tillgänglig för alla i Hilma-tjänsten (www.hankintailmoitukset.fi). Enligt den öppna anbudsfrågan kan alla som vill lämna ett anbud. Efter att upphandlingsannonsen publicerats och anbudsfrågan har gjorts tillgänglig kan anbudsfrågan sändas ut t.ex. per e-post för kännedom till leverantörer som anses lämpliga.

2.1.2 Selektivt förfarande 33 §

Vid selektivt förfarande publiceras en annons om upphandlingen som alla leverantörer som önskar delta kan få begära att delta i. Endast av den upphandlande enheten valda anbudssökande kan lämna ett anbud. Trots detta ska det selektiva förfarandets anbudshandlingar ställas elektroniskt och öppet tillgängliga för alla redan den dag då upphandlingsannonsen publiceras. Antalet anbudssökanden kan begränsas redan på förhand. Ett tillräckligt antal anbudssökanden i proportion till upphandlingens volym och art ska inbjudas till förfarandet, för att säkerställa faktisk konkurrens.

2.1.3 Förhandlat förfarande 34 §

Då förhandlat förfarande används ska man i upphandlingsannonsen, den preliminära anbudsbegäran eller i förhandlingsinbjudan ge en beskrivning av behovet och de varor eller tjänster som upphandlas och om de egenskaper som krävs då det är frågan om byggnadsentreprenader. Man ska även ange urvalskriterierna för helhetsförmånligheten samt vilka beskrivningsdelar som inkluderar minimikraven som alla anbud ska uppfylla.

Vid förhandlat förfarande inbjuds de valda kandidaterna till att samtidigt och skriftligt ge sina preliminära anbud. Inbjudan till kandidaterna innehåller inte de uppgifter som behövs för deltagandet i förhandlingarna, utan endast en specificerad inbjudan att lämna ett preliminärt anbud. De kandidater som bjuds in till förhandlingen ombes lämna preliminära anbud utifrån vilka förhandlingarna förs. Under förhandlingarnas lopp kan man även ändra anbudsbegäran eller förhandlingsinbjudan. Förhandlingarna kan ske stegvis så att antalet anbud som deltar i förhandlingarna begränsas under förhandlingarnas tid genom att tillämpa de grunder för helhetsekonomisk förmånlighet och eventuella jämförelseprinciper som meddelats i

upphandlingsannonsen, anbudsförfrågan och inbjudan till förhandling.

Förhandlingarna avslutas genom att meddela de kvarstående anbudsgivarna om saken. Inga förhandlingar får föras om de slutliga anbudena.

2.1.4 Konkurrenspräglad dialog 36 §

Vid konkurrenspräglad dialog publiceras en annons om upphandlingen som alla leverantörer som önskar delta kan få begära att delta i. Efter detta förs förhandlingar med de godkända kandidaterna för att man ska kunna kartlägga och fastställa de medel som bäst kan fylla beställarens behov. Användningen av konkurrenspräglad dialog förutsätter alltid att det finns grunder enligt upphandlingslagen för att använda förfarandet. Konkurrenspräglad dialog kan väljas om någon av följande förutsättningar uppfylls:

- behoven kan inte uppfyllas genom att bearbeta befintliga lösningar
- planering eller innovativa lösningar hör till upphandlingen
- på grund av särskilda orsaker som gäller upphandlingens karaktär, komplexitet eller juridiska finansieringsform eller risker kopplade till dessa kan man inte göra ett upphandlingskontrakt utan förhandlingar innan
- upphandlingsföremålets beskrivning kan inte göras upp tillräckligt noggrant genom att hänvisa till standarder, europeisk teknisk utvärdering, gemensamma tekniska specifikationer eller en teknisk referens

2.1.5 Innovationspartnerskap 38 §

Syftet med innovationspartnerskapet är att innovativt utveckla en vara, tjänst eller byggnadsentreprenad och de tjänster eller byggentreprenader som skaffas som resultat av detta. Vid innovationspartnerskap publiceras en annons om upphandlingen som alla leverantörer som önskar delta kan få begära att delta i.

Innovationspartnerskapet kan väljas om behovet inte kan uppfyllas genom att skaffa sedvanliga varor, tjänster eller byggentreprenader som redan finns tillgängliga på marknaden.

2.1.6 Elektronisk auktion 44 §

Med elektronisk auktion avses ett upprepat förfarande med hjälp av elektroniska medel för att presentera nya lägre priser eller nya värden för vissa delar av anbudena.

En förutsättning för användning av en elektronisk auktion är att innehållet i upphandlingsannonsen eller anbudsförfrågan kan utarbetas tillräckligt exakt. En elektronisk auktion är en del av upphandlingsförfarandet men dock inte ett självständigt upphandlingsförfarande. En elektronisk auktion kan användas som ett led i konkurrensutsättningen i dess sista skede, vid öppet, selektivt och förhandlat förfarande samt när de leverantörer som valts ut för ett ramavtal på nytt konkurrensutsätts. Dessutom kan elektronisk auktion användas i samband med konkurrensutsättning av upphandling inom ramen för ett dynamiskt inköpssystem. En elektronisk auktion kan dock inte användas för en konkurrenspräglad dialog.

2.1.7 Dynamiskt inköpssystem 49 §

Med dynamiskt inköpssystem avses ett helt elektroniskt upphandlingsförfarande för köp av sådant som vanligen används och finns allmänt tillgängligt på marknaden. Upphandlingsförfarandet är under hela giltighetstiden öppet för varje leverantör som uppfyller lämplighetskriterierna. I dynamiskt inköpssystem kan alla intresserade leverantörer be att få delta i systemet under dess

varaktighet. Alla kandidater som uppfyller lämplighetskraven i upphandlingshandlingarna ska godkännas.

2.1.8 Projekttävling 54 §

Antalet deltagare i en projekttävling kan begränsas med i förväg fastställda kriterier. Antalet deltagare som bjuds in att delta i en projekttävling ska dock alltid vara så stort att verklig konkurrens säkerställs. Deltagande i en projekttävling får inte begränsas på regionala grunder eller på den grunden, att deltagarna ska vara antingen fysiska eller juridiska personer.

2.2 Förfaringstekniker

Ramavtal, elektronisk auktion och elektroniska förteckningar är till sina karaktärer förfaringstekniker som används vid elektroniska eller kombinerade upphandlingar. Förfaringsteknikerna är till sina karaktärer delar av upphandlingsförfarandet men dock inte självständigt upphandlingsförfarande.

2.2.1 Ramavtal

Med ramavtal avses ett avtal mellan en (1) eller flera upphandlingsenheter och en (1) eller flera leverantörer med syftet att inom en viss tid fastställa priser och planerade antal samt övriga villkor för upphandlingsavtal. Upphandlingsenheten ska välja leverantörerna till ramavtalet enligt upphandlingsförfarandet i upphandlingslagen och genom att följa bestämmelserna om användningsförutsättningarna för upphandlingsförfarandet och konkurrensutsättningens förfaringsskyldigheter.

Antalet av de leverantörer som väljs ska meddelas i förväg i upphandlingsannonsen, inbjudan till förhandling eller anbudsförfrågan. Till ett ramavtal med flera leverantörer väljs det anmälda antalet leverantörer ifall det inte finns färre anbudsgivare som uppfyller lämplighetskraven eller anbud som kan godkännas.

För ramavtal kan man välja även alla de dugliga anbudsgivare som har lämnat ett godtagbart anbud.

Upphandlingar som baserar sig på ramavtal med en leverantör kan göras utan konkurrensutsättning om ramavtalets villkor har fastställts i arrangemanget. För prisets del ska åtminstone regeln som gäller hur priset bildas vara bindande. Förfaringssättet skiljer sig inte i praktiken från upphandlingskontrakt där leveranserna har överenskommit att ske utifrån beställning enligt på förhand överenskomna villkor. I ramavtalet kan upphandlingsenheten vid behov dock be leverantören att precisera eller skriftligt komplettera sitt anbud.

Upphandlingar som baserar sig på ramavtal med flera leverantörer kan göras utan konkurrensutsättning om ramavtalets alla villkor har fastställts i arrangemanget. För prisets del ska åtminstone regeln som gäller hur priset bildas vara bindande. Prioritets- eller rankingordningen för leverantörerna ska fastställas i samband med det ursprungliga upphandlingsbeslutet. Beställningen görs till den leverantör som väljs från första plats. Om leverantören i fråga inte kan besvara beställarens behov kan upphandlingen göras hos leverantören på nästa plats osv. Inom ramavtal vars syfte är att leverera varor eller tjänster avsedda för naturliga personer kan man beakta personerna i frågas behov eller val. På upphandlingar som baserar sig på ramavtal kan man därmed tillämpa möjligheten att göra upphandlingen utan konkurrensutsättning om den medborgare som använder varan eller tjänsten som skaffas enligt ramavtalets villkor skulle göra valet mellan de leverantörer som tagits med i ramavtalet: till exempel anskaffningen av hälsovårdens personliga hjälpredskap.

Om alla villkor i ramavtalet inte har fastställts i ett arrangemang med flera arrangörer

konkurrensutsätts upphandlingarna bland de leverantörer som tagits med i ramavtalet enligt villkoren i ramavtalet och vid behov i anbudsbegäran. Upphandlingsenheten ska begära ett skriftligt anbud av de leverantörer som tagits med i ramavtalet och som har förutsättningar att genomföra upphandlingen. I anbudsbegäran kan man precisera upphandlingsobjektet och förfarandets villkor, så länge som detta inte leder till väsentliga förändringar.

I ramavtalets anbudsbegäran ska man ange de grunder enligt vilka man avgör hur upphandlingarna inom ramavtalet görs.

Ett ramavtal kan gälla för högst fyra (4) år. När upphandlingens föremål av motiverade skäl så kräver kan varaktigheten av ramavtalet undantagsvis vara längre. Ett exempel på ett godtagbart motiv kunde vara en situation där upphandlingen görs för fem (5) år och tjänsten i fråga efter det inte längre behövs. Man får inte göra några väsentliga ändringar i ramavtalets villkor under dess giltighetstid. Längden på ramavtalet och de kontrakt som baserar sig på det behöver inte vara lika långa. Ett kontrakt som baserar sig på ramavtalet kan alltså vara längre än ramavtalets längd.

Inget beslut enligt upphandlingslagen fattas om en upphandling som baserar sig på ramavtal då upphandlingen görs enligt villkoren som fastställts i ramavtalet utan konkurrensutsättning (upphandlingslagen 123 §).

2.2.2 Elektronisk auktion

Med elektronisk auktion avses ett upprepat förfarande med hjälp av elektroniska medel för att presentera nya lägre priser eller nya värden för vissa delar av anbudet.

En elektronisk auktion är en del av upphandlingsförfarandet men dock inte ett självständigt upphandlingsförfarande. En elektronisk auktion kan användas som ett led i konkurrensutsättningen i dess sista skede, vid öppet, selektivt och förhandlat förfarande samt när de leverantörer som valts ut för ett ramavtal på nytt konkurrensutsätts. Dessutom kan elektronisk auktion användas i samband med konkurrensutsättning av upphandling inom ramen för ett dynamiskt inköpssystem. En elektronisk auktion kan dock inte användas för en konkurrenspräglad dialog.

2.2.3 Elektroniska förteckningar

Med elektronisk förteckning avses ett sätt att ge anbudet i form av en elektronisk förteckning. Upphandlingsenheten kan antingen kräva eller tillåta att anbudet ges i form av en elektronisk förteckning eller att en elektronisk förteckning bifogas till anbudet. Det är inte fråga om ett självständigt upphandlingsförfarande utan snarare ett sätt att ge anbudet i form av en förteckning.

I elektroniska förteckningar anges och ordnas informationen på ett sätt som är gemensamt för alla deltagande anbudsgivare och som kan hanteras elektroniskt. Exempelvis kan man begära att produkternas prisuppgifter levereras i form av en förteckning. Till anbud som ges i form av en förteckning kan även bifogas andra dokument som kompletterar anbudet såsom testningsrapporter. En förutsättning för användningen av elektroniska förteckningar är att kommunikationen om upphandlingsförfarandet lämnas in i elektroniskt format.

2.3 Utsatta tider

I upphandlingslagen fastställs de kortaste utsatta tiderna för EU-upphandlingar som inte kan underskridas. Inom ramarna för dessa kan upphandlingsenheten ställa upp önskade tider. Man ska dock beakta upphandlingens art och komplexitet samt den tid som krävs för att göra upp och lämna in anbud.

Vid uträkningen av tiderna ska man dessutom beakta att man ska reservera fem (5) dagar för att publicera anbudsbegäran i TED-databasen, dvs. anmälan för ett öppet förfarande ska skickas ut för publicering senast 35 dagar innan det planerade sista datumet för inlämnandet av anbudet.

2.4 Direktupphandling

Vid direktupphandling ska bestämmelserna i 40 § och 41 § i upphandlingslagen och 43 § och 44 § i upphandlingslagen för särskilda sektorer tillämpas. Konkurrensutsättande är vid upphandlingar en ovillkorlig huvudregel där undantag under alla omständigheter ska tolkas inskränkt.

Direktupphandling är möjlig bland annat när det efter en upphandlingsannons inte har kommit in några anbud alls eller inte har kommit in några lämpliga anbudsansökningar eller anbud.

- En förutsättning är att villkoren i anbudsförfrågan inte ändras väsentligt.
- Ett anbud ska inte anses vara lämpligt om det är onödigt för upphandlingskontraktet och uppenbart inte utan väsentliga ändringar kan tillgodose den upphandlande myndighetens behov och krav enligt upphandlingsdokumenten. Det blir närmast fråga om situationer där inkomna anbud inte alls motsvarar anbudsförfrågan.
- En anbudsansökan anses inte vara lämplig om leverantören ska eller får uteslutas från anbudsförfarandet med stöd av obligatoriska eller av prövning beroende grunder för uteslutning eller inte uppfyller de lämplighetskrav som ställts av den upphandlande myndigheten.

En direktupphandling är också möjlig om av tekniska skäl eller för att skydda ensamrätt bara en viss leverantör kan genomföra upphandlingen och det inte finns några alternativa lösningar.

- Som teknisk faktor kan till exempel komma på fråga en exceptionellt ny teknisk lösning, eller att föremålet för upphandlingen kräver ett visst hantverksskunnande som genomförandet av upphandlingen förutsätter.
- Upphandlingsenheten ska kunna påvisa att det inte finns några ersättande lösningar, med vilka

samma resultat kunde uppnås.

- En grund som gäller ensamrätt kan vara en följd av immaterialrättigheternas juridiska skydd.

Vid extrem brådska kan det ibland vara möjligt att göra en direktupphandling. Brådskan ska härröra från orsaker utom upphandlingsenheten.

- Motivet ska vara akut och av en art som upphandlingsenheten inte rimligen har kunnat förutse.
- En förutsättning för direktanskaffning på grund av extrem brådska är även att det är nödvändigt att göra upphandlingen.
- Det kan även bli fråga om brådska för att till exempel avhjälpa skador efter ett naturfenomen eller en olycka som inträffat plötsligt, eller att vidta oförutsedda åtgärder när en kritisk apparat har gått sönder.

Andra grunder för direktupphandling kan vara att skapa eller anskaffa till exempel ett unikt konstverk eller en konstnärlig föreställning, eller att varan som upphandlas framställs bara för forskning, provning, produktutveckling eller vetenskapligt ändamål.

Ett beslut om användning av direktupphandling ska motiveras, eftersom man då avviker från konkurrensutsättningsskyldigheten, som krävs genom upphandlingslagen. Innan några beslut fattas om lagligheten av en direktupphandling ska ett utlåtande av upphandlingschefen/stadens jurist inhämtas.

2.5 Annonsering om upphandling

Principen för öppenhet vid offentliga upphandlingar kräver att man öppet och tillräckligt omfattande informerar om upphandlingen. Skyldigheten är att utnyttja konkurrensen på marknaden och se till att informationen om att upphandlingen har inletts finns tillgänglig för kandidaterna och anbudsgivarna.

Bestämmelserna om annonseringsförfarandet avseende upphandlingar över EU-tröskelvärdena finns i kapitel 7 i upphandlingslagen och i kapitel 6 i upphandlingslagen för särskilda sektorer. Alla upphandlingsannonser över EU-tröskelvärden ska skickas via Clouidia-systemet för publikation.

2.5.1 Direktupphandling

Det lönar sig i regel att publicera en i 131 § i upphandlingslagen avsedd direktupphandlingsannons i Hilma-anmälningsskanalen om direktupphandlingar för att besvärstiden kan avbrytas och man förhindrar konkurrens- och konsumentverkets möjlighet att göra förslag till påföljder.

Om man annonserar om direktupphandling kan upphandlingskontraktet ingås tidigast 14 dygn efter att annonsen publicerats.

2.5.2 Förhands-/säsongannonser

Den upphandlande enheten får publicera en förhands-/säsongannons om en eller flera upphandlingar som ska genomföras under de följande månaderna och vars uppskattade värde är minst lika stort som EU-tröskelvärdet.

Förhandsannonsen ska sändas för publicering minst 35 dagar och högst 12 månader innan upphandlingsannonsen sänds för publicering. För upphandlingskontrakt avseende de tjänsteupphandlingar som avses i bilaga E kan förhandsannonsen dock sändas för publicering mer än 12 månader innan upphandlingsannonsen sänds.

2.6 Europeiskt enhetligt upphandlingsdokument (ESPD)

Med det europeiska enhetliga upphandlingsdokumentet avses en handling i standardformat som även går under namnet ESPD (European Single Procurement Document).

För upphandlingar över EU-tröskelvärdena används ett enhetligt europeiskt upphandlingsdokument som preliminärt bevismedel för att grunderna för uteslutning belastar varken anbudssökanden eller anbudsgivaren samt för att anbudssökanden eller anbudsgivaren uppfyller de lämplighetskrav som upphandlingsenheten ställer.

Användningen av ESPD-blanketten är obligatorisk för alla upphandlingar av varor och byggnadsentreprenader över EU-tröskelvärdena. Mer information
<http://www.hankinnat.fi/fi/eu-hankinta/soveltu-vuus/espdc>.

2.7 Straffregisterutdrag enligt upphandlingslagen

Innan upphandlingskontraktet ingås ska anbudsgivaren åläggas att uppvisa ett i enlighet med upphandlingslagen utformat, av Rättsregistercentralen utfärdat straffregisterutdrag för såväl företagets som dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgans medlemmar eller de övriga personer i företaget som utövar makt vad gäller representation, beslut eller övervakning.

Anbudsgivaren ska skicka utdragen per post till den upphandlande enheten, som kontrollera dem, avfattar ett memorandum över kontrollen och antingen returnerar utdragen per post till anbudsgivaren eller förstör dem. Upphandlingsutdragen får varken sparas eller kopieras, och därför kan de inte skickas per e-post. Av ett utdrag kan endast dess identifikationsuppgifter sparas, dvs. information om för vem utdraget har kontrollerats, samt datumet för utdraget utfärdande. Kravet på tillhandahållande av straffregisterutdrag ska meddelas i upphandlingsannonsen. Mer information

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/rekisterit/rikosrekisteri/yrityksenjyhteisontiedonsaantioikeus.html>.

3 Upphandlingar över det nationella tröskelvärdet

3.1 Upphandlingsförfarandet

I upphandlingslagen har upphandlingar över det nationella tröskelvärdet, men under EU - tröskelvärdet, lämnats vad gäller upphandlingsförfarandet att genomföras efter upphandlingsenhetens eget övervägande (100 §). Upphandlingarna ska dock i regel konkurrensutsättas och en annons om upphandlingen publiceras i Hilma-tjänsten (www.hankintailmoitukset.fi).

En upphandling ska alltid genomföras under utnyttjande av det lämpligaste förfarandet för upphandlingens volym och art. Den upphandlande enheten ska vid konkurrensutsättning av upphandling använda ett förfarande där principerna för offentliga upphandlingar följs. Dessa principer är opartiskhet, icke-diskriminering, öppenhet och proportionalitet.

Upphandlingsenheten själv fastställer förloppet av förfarandet vid nationell upphandling. Den upphandlande enheten ska i upphandlingsannonsen eller anbudsförfrågan beskriva det upphandlingsförfarande som används. Beskrivningen ska avfattas så att leverantörerna utifrån den kan förutse arten och förloppet av det upphandlingsförfarande som använts samt veta sin egen roll vid förfarandet.

Upphandlingsenheten kan välja att använda likadana förfaranden (öppet, selektivt, förhandlat förfarande osv.) som i upphandlingar som överskrider upphandlingslagens EU-tröskelvärde eller anpassa dessa.

På annonsblanketten för HILMA frågas efter förfarandet att följas. Om den upphandlande enheten meddelar sig använda något visst upphandlingsförfarande (lägger ett kryss t.ex. i rutan för öppet förfarande), ska upphandlingen genomföras enligt upphandlingslagens EU-bestämmelser om förfarandet i fråga.

En nationell upphandling kan genomföras likt ett öppet förfarande och då ska den upphandlande enheten publicera en upphandlingsannons och göra en anbudsförfrågan tillgänglig, på vilken villiga leverantörer kan ge ett anbud. Den upphandlande enheten kan dessutom skicka anbudsförfrågan till kända leverantörer, efter att annonsen har publicerats.

Förfarandet kan också genomföras stegvis på samma sätt som vid ett begränsat eller förhandlat förfarande. Den upphandlande enheten kan publicera en annons om upphandlingen och villiga leverantörer kan be att få delta i upphandlingsförfarandet. Endast av den upphandlande enheten valda anbudssökanden kan lämna ett anbud. Kriterierna att användas vid valet av anbudssökanden och det antal anbudssökanden som tas med i anbudsörfarandet meddelas på förhand i upphandlingsannonsen.

Den upphandlande enheten kan meddela att förfarandet omfattar en eller flera förhandlingar. Då kan den upphandlande enheten förhandla med de leverantörer som den väljer om villkoren i upphandlingskontraktet. Ett tillräckligt antal anbudssökanden i proportion till upphandlingens volym och art ska inbjudas till förfarandet, för att säkerställa faktisk konkurrens. Kriterierna att användas vid valet av anbudssökanden och det antal anbudssökanden som tas med i förhandlingarna meddelas på samma sätt som vid begränsat förfarande.

3.2 Direktupphandling

Vid upphandlingar över det nationella tröskelvärdet tillämpas på direktupphandlingar vad som föreskrivs i 40 § och 41 § i upphandlingslagen, dvs. samma kriterier som vid upphandlingar över

EU-tröskelvärdena.

Det lönar sig att om tidtabellen tillåter göra en annonsering om direktupphandling enligt 131 § i upphandlingslagen för direktupphandlingar som överskrider det nationella tröskelvärdet. Annonseringen avbryter besvärstiden till 14 dygn från att annonsen publicerats. Om en annons om direktupphandling inte publiceras, är det möjligt att inom sex (6) månader efter att upphandlingskontraktet ingås besvara sig hos marknadsdomstolen. Konkurrens- och konsumentverkets befogenhet att göra påföljdsframställningar till marknadsdomstolen berör uttryckligen direktupphandlingar som inte annonserats eller som annonserats uppenbarligen bristfälliga (upphandlingslagen 141 §).

3.3 Annonsering om upphandling

Den upphandlande enheten ska genom att använda den blankett som är avsedd för nationella upphandlingsannonser sända en sådan upphandlingsannons eller annons om projektävling som avses för elektronisk publicering på finska eller svenska på webbadressen www.hankintailmoitukset.fi (101 §).

Den upphandlande enheten får publicera en upphandlingsannons även i andra lämpliga medier. En annons får inte publiceras någon annanstans eller riktas till kända leverantörer förrän den har publicerats i medierna.

En upphandlingsannons ska innehålla alla de uppgifter som nämns i 102 § i upphandlingslagen. Detta lyckas i praktiken när man anlitar HILMA-tjänsten och svarar på alla de frågor som ställs med blanketten för upphandlingsannonsen.

Vid specifikation av innehållet i upphandlingar ska den referensterminologi som införs genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2195/2002 om en gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV) användas. Blankettmallen i HILMA ålägger annonsören att välja någon punkt i CPV-huvudterminologin (till exempel 50000000–5 Reparation och underhåll).

Vad gäller valet och beskrivningen av ett upphandlingsförfarande finns instruktioner under punkt 3.1. Om den upphandlande enheten väljer de anbudssökanden som kan ge anbud eller delta i förhandlingar, och ställer lämplighetskrav för att bedöma anbudsgivarna och -sökandena, ska det i upphandlingsannonsen meddelas om de ställda kraven samt varifrån man får noggrannare uppgifter om eventuella krav och de handlingar som behövs för att bekräfta dem. I upphandlingsannonsen ska man också meddela om huruvida antalet anbudssökanden begränsas. De uppgifter som nämns i upphandlingsannonsen kan kompletteras med upplysningar från annanstans, och detta ska anges i upphandlingsannonsen. En del av uppgifterna kan således ges i anbudsförfrågan som finns bilagt till upphandlingsannonsen.

I upphandlingsannonsen ska anges om alternativa och/eller partiella anbud accepteras. Om partiella anbud tas emot, bör man ange på vilka grunder leverantörerna av de olika delarna väljs. Godkännande av alternativa anbud kräver exakt specifikation av för vad och på vilka villkor ett alternativt anbud kan ges och på vilka grunder valet mellan olika alternativ görs.

Vid upphandlingar över det nationella tröskelvärdet ges det i upphandlingslagen inte någon noggrannare definition på hur lång en rimlig tidsfrist är för inlämnande av anbud eller anbudsansökningar. Den upphandlande enheten bör i proportion till upphandlingens volym och art alltid ställa en tillräckligt lång tidsfrist. För att vara rimlig, ska tidsfristen principiellt vara minst 10 arbetsdagar.

Informationsutbytet avseende upphandlingsförfarandet sker på ett sätt som den upphandlande enheten väljer. De kommunikationsmedel som väljs ska vara allmänt åtkomliga och valet av medlet får inte äventyra leverantörernas möjligheter att delta i upphandlingsförfarandet.

3.4 Innehållet i anbudsfrågan

Det centrala syftet med anbudsfrågan är att beskriva föremålet för upphandlingen och be leverantörerna att ange sina anbud inom utsatt tid.

Anbudsfrågan eller inbjudan att förhandla och bilagorna till dem ska utarbetas så tydligt att det utifrån dem är möjligt att lämna anbud som är jämförbara.

Anbudsfrågan ska göras skriftligt. Samma förhållanden kan ofta anges i antingen upphandlingsannonsen eller anbudsfrågan. Om anbudsfrågan och upphandlingsannonsen avviker från varandra i fråga om innehållet, följs vid konflikter innehållet i upphandlingsannonsen.

Anbudsfrågan, upphandlingsannonsen, inbjudan till anbudssökandena eller bilagorna till dem ska innehålla (upphandlingslagen 68 §)

- en beskrivning av föremålet för upphandlingen eller en projektbeskrivning,
- de krav på lämplighet som beställaren ställer på anbudsgivarna (ekonomiska/finansiella krav, teknisk lämplighet och yrkesmässiga kvalifikationer), samt en förteckning över dokumentation, med vilken anbudsgivaren visar sin lämplighet.
- EU-upphandlingars anbud kompletteras med det Europeiskt enhetliga upphandlingsdokumentet (ESPD)
- absoluta krav på kvaliteten av föremålet för upphandlingen,
- kvalitativa jämförelsegrunder för föremålet för upphandlingen,
- kriterierna för att ett anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga och deras relativa viktning, ett skäligt variationsintervall eller i undantagsfall jämförelsegrundernas prioritetsordning,
- en hänvisning till den publicerade upphandlingsannonsen,
- tidsfristen för lämnande av anbud,
- adressen till vilken anbuden ska skickas,
- det eller de språk som anbuden ska avfattas på,
 - i egenskap av en tvåspråkig stad godkänner vi anbud på finska och svenska om det inte finns särskilda skäl för annat,
- andra krav som gäller presentation av anbudsdokument och deras form,
- grunderna för totalekonomisk fördelaktighet och deras relativa viktning, eller ett variationsintervall (pris/kvalitet),
- vid konkurrenspräglad dialog, den dag dialogen inleds och det eller de språk som används vid dialogen,
- anbudens krävda giltighetstid,
- centrala avtalsvillkor (kontraktutkastet och en hänvisning till de allmänna avtalsvillkoren som används),
- information om möjligheten att ställa ytterligare frågor om anbudsfrågan och hur de besvaras,
- övriga väsentliga uppgifter som är av betydelse i upphandlingsförfarandet och för att lämna anbud.

Anbudsfrågan kan bifogas tekniska specifikationer, där man beskriver de tekniska kraven för upphandlingens föremål. De ska ge anbudsgivarna lika möjligheter att delta i anbuds-förfarandet.

Den upphandlande enheten själv kan bestämma helheten som upphandlas. Handlingarna för anbuds-begäran ska kompletteras med alla de uppgifter om föremålets art som är nödvändiga för genomförandet av upphandlingen, så att parterna i konkurrensen kan få en korrekt uppfattning om beställarens behov och om upphandlingens detaljer.

Vid jämförelse av anbuden kan man inte tillämpa andra krav än de som anförs i handlingarna för anbuds-begäran, även om det senare upptäcktes att man med villkor som anförts av någon anbudsgivare kunde uppnå ett bättre resultat.

3.5 Grunder för uteslutning av anbudsgivare

De obligatoriska grunderna för uteslutning enligt 80 § i upphandlingslagen ska tillämpas vid de upphandlingar för Borgå stad som överskrider det nationella tröskelvärdet. Den upphandlande enheten ska nämna detta i anbudsförfrågan eller upphandlingsannonsen. En leverantör kan åläggas att försäkra att denne inte berörs av någon obligatorisk grund för uteslutning. Straffregisterutdrag enligt upphandlingslagen kan krävas om bolaget och ansvarspersonerna, om detta meddelas i upphandlingsannonsen/anbudsförfrågan.

Straffregisterutdrag enligt upphandlingslagen ska alltid krävas för konkurrensutsättningar av byggtreprenader av ett värde som överskrider 1 000 000 €. För övriga nationella upphandlingar ska nödvändigheten av att be om straffregisterutdrag övervägas fall för fall.

Dessutom kan man tillämpa av prövning beroende grunder för uteslutning (81 §). Om man vill gå tillväga på så sätt, ska det nämnas i anbudsförfrågan eller upphandlingsannonsen.

3.6 Krav på anbudsgivares lämplighet

Den upphandlande enheten kan ställa krav på en anbudsgivares lämplighet. De krav och villkor som anförts i anbudsförfrågan ska vara motiverade och stå i rätt proportion till upphandlingens omfattning. Sådana krav kan till exempel gälla ekonomisk och finansiell ställning (kreditklassificeringsnivå e.d.), eller teknisk prestationsförmåga eller yrkesskicklighet (t.ex. referenskrav).

Vid föreläggande av krav gällande lämpligheten av anbudsgivare ska man följa bestämmelserna i 83–86 § i upphandlingslagen. Vid nationella upphandlingar är det inte obligatoriskt att använda ESPD-blanketten, men dess lämplighetsvillkor för anbudsgivare (del IV: valkriterier) kan också tillämpas på nationella upphandlingar.

Den upphandlande enheten kan kräva att anbudsgivarna ingående i sitt anbud ger en försäkran att de uppfyller de krav som den upphandlande enheten ställer avseende lämpligheten. Korrektheten av i försäkran givna upplysningar ska kontrolleras för vinnaren av anbudsförfarandet innan upphandlingskontraktet undertecknas.

3.7 Jämförelsekriterier för anbud

Den upphandlande enheten ska i upphandlingsannonsen eller anbudsförfrågan ange kriterierna för totalekonomisk förmånlighet (lägsta pris, förmånligast vad gäller kostnaderna, eller bäst i fråga om relationen pris/kvalitet) samt eventuella jämförelsekriterier som används för utvärdering av relationen pris/kvalitet.

Den upphandlande enheten ska i anbudsförfrågan definiera de kriterier genom vilka anbudet jämförs och upphandlingsbeslutet fattas. De jämförelsekriterier som används vid utvärderingen av relationen pris/kvalitet ska vara relaterade till upphandlingens föremål och möjliggöra en opartisk validering av anbudet.

3.8 Ytterligare information och inlämning av anbud

Hela anbudsförfrågan görs elektroniskt leverantörerna tillgänglig från publiceringsdatumet för upphandlingsannonsen i HILMA-tjänsten och på Borgå stads webbplats. Om under upphandlingsförfarandet framgår behov av mer information eller av att precisera anbudsförfrågan, ska informationen ges alla anbudssökande/anbudsgivare samtidigt och med samma innehåll. Den givna informationen ska dokumenteras.

I anbudsförfrågan ska anges hur anbudena ska ges. Vid anbudsförfrågningar som publiceras via Cloudia-systemet ska anbudet lämnas elektroniskt via Tarjouspalvelu.fi-portalen. Om anbudsförfrågan har publicerats direkt i HILMA-tjänsten ber man att anbudet skickas per e-post t.ex. till hankintapalvelut(at)porvoo.fi. En personlig brevlåda ska inte användas för att ta emot anbud. Anbudena kan begäras på annat sätt än elektroniskt endast med särskild grund som nämns i 62 § 2 mom. i upphandlingslagen.

I anbudsförfrågan ges en tidsfrist för inlämning av anbud. Av motiverat skäl kan man förlänga anbudstiden, om till exempel någon av anbudssökandena ber om det. Förlängningen av anbudstiden ska ges alla anbudsgivare för kännedom inom den ursprungliga tidsfristen på samma sätt som vid anbudsförfrågan.

Anbudsgivarna ska ges möjlighet att ställa frågor angående lämnandet av anbudet. Tidsfristen för att ställa frågor ska anges i anbudsförfrågan. Huvudregeln är att frågorna ska ställas senast 10 dagar innan anbudstiden utgår.

Ställda frågor besvaras antingen på Borgå stads webbplats (<https://www.porvoo.fi/kysymyksia-ja-vastauksia-tarjouspynnnoista>), som anges till kandidaterna i upphandlingsannonsern tillsammans med det datum efter vilket svaren kan läsas. Om upphandlingsförfarandet genomförs elektroniskt med hjälp av Cloudia-programmet besvaras frågorna i portalen Tarjouspalvelu.fi.

3.9 Behandlingen av anbudena

Anbudena ska öppnas efter anbudstidens utgång vid ett tillfälle där minst två (2) personer är närvarande. Om ett anbud getts på papper, ska tidpunkten för anbudets öppnande och initialerna för dem som öppnat kuverten antecknas på kuvertet.

Anbud som inkommit efter tidsfristen ska alltid förkastas.

Över öppnandet ska det upprättas ett protokoll i vilket man antecknar utöver ärendet, tidpunkten, platsen, närvarande personer och tidpunkten för anbudens inlämnande även de inkomna anbudena, deras ankomsttid och övriga frågor som är nödvändiga för handläggningen av upphandlingen. Alla närvarande personer ska underteckna protokollet.

De inkomna anbudena är inte ännu offentliga. Med undantag för sekretessuppgifter blir de offentliga när det har ingåtts ett kontrakt i saken. (Se närmare kapitel 8.1 och 7 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet).

3.9.1 Komplettering av anbudena

Den upphandlande enheten kan be anbudsgivaren eller anbudssökanden att inom en utsatt tid utöka, klarlägga eller komplettera bristfälliga eller felaktiga uppgifter och handlingar. Det ska ställas en tidsfrist för preciseringar eller klarläggningar inom vilken de ska tillställas den upphandlande enheten.

Den upphandlande enheten kan be anbudsgivaren eller anbudssökanden att förtydliga eller komplettera anbudet endast om uppgifterna i det eller anbudsansökan eller i handlingarna i ringa utsträckning är bristfälliga eller felaktiga. En förutsättning är då att man i förfarandet följer de allmänna principerna för upphandlingar (opartiskhet, icke-diskriminering, proportionalitet och öppenhet). Det är till exempel tillåtet att be anbudsgivaren att rätta formella fel i anbudet, såsom en obefintlig underskrift, eller att komplettera uppgifterna om en obefintlig giltighetstid för anbudet. Det är dessutom tillåtet att be anbudsgivaren precisera ett uppenbart fel avseende prissättningen, såsom fel valuta eller enhet för prissättningen, eller ett fel i prisets storleksordning, t.ex. ett kommateckningsfel. Att ge kompletteringsmöjligheter får dock inte leda till att innehållet i

anbudet förändras, dvs. att ett anbud som strider mot anbudsbegäran ändras så att det uppfyller begäran. Upphandlingsenheten kan alltså inte be att man korrigerar exempelvis en väsentlig prisuppgift eller en faktor som gäller det tekniska genomförandet av upphandlingen eller att man ger en saknad förklaring till något som väsentligt inverkar på anbudsjämförelsen.

3.9.2 Anbudsgivarens lämplighet samt grunder för uteslutning samt anbudens efterföljande av anbudsförfrågan

Behandlingen av anbuderna för att se om de är lämpliga och för att kontrollera uteslutningsgrunderna innehåller flera steg. Man granskar grunderna för att utesluta anbudsgivaren, att lämplighetskraven som ställs på anbudsgivaren uppfylls samt att kraven som ställs på föremålet för upphandling uppfylls (upphandlingslagen 79 §). Anbudsgivare och anbud som lyder under obligatoriska grunder för uteslutning eller som inte motsvarar anbudsbegäran utesluts från anbudsförfarandet med separata beslut.

Det rekommenderas att ett beslut om att utesluta en sådan här anbudsgivare eller ett sådant här anbud sker som egna steg innan den egentliga jämförelsen av anbuderna.

De obligatoriska grunderna för uteslutning enligt 80 § i upphandlingslagen ska tillämpas på upphandlingar över det nationella tröskelvärdet, om ett sådant framträder. Den upphandlande enheten ska ur anbudsförfarandet utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare som omfattas av en obligatorisk grund för uteslutning. Dessutom kan man tillämpa av prövning beroende grunder för uteslutning (81 §). Även om man ofta hänvisar till behovsprövade grunder för uteslutning i upphandlingsannonsen eller i anbudsbegäran kan man inte ställa upp en behovsprövad grund för uteslutning på förhand som ett gränskrav liksom kravet på lämplighet, utan tillämpningen av detta ska avgöras från fall till fall efter att grunden för behovsprövad uteslutning kommit upphandlingsenheten till kännedom.

Vad gäller obligatoriska och av prövning beroende grunder för uteslutning har anbudsgivaren enligt 82 § i lagen rätt att framföra bevis på sin tillförlitlighet. Om den upphandlande enheten anser att beviset på tillförlitligheten är tillräckligt, får den inte utesluta anbudsgivaren från anbudsförfarandet. Den upphandlande enheten har dock inte skyldighet att kräva eller be om bevis på en anbudsgivares tillförlitlighet.

Man ska även kontrollera om anbudsgivaren, den erbjudna produkten eller tjänsten uppfyller upphandlingsenhetens minimikrav. I sitt anbud ska anbudsgivaren påvisa att varan, tjänsten eller byggtreprenaden i anbudet motsvarar de krav som ställs i anbudsförfrågan.

De anbud som till innehållet inte uppfyller villkoren i upphandlingsannonsen, anbudsförfrågan eller anbudsförfarandet ska uteslutas ur upphandlingen. Härvid ska dock proportionalitetsprincipen beaktas. Om en brist eller ett fel i ett anbud är oväsentligt, är man inte tvungen att förkasta det. Om informationen eller handlingarna i ett anbud eller en anbudsansökan är bristfälliga eller felaktiga, eller om vissa dokument eller uppgifter saknas, kan den upphandlande enheten be anbudsgivaren eller anbudssökanden klarlägga eller komplettera uppgifterna eller dokumenten inom en av enheten utställd tidsfrist.

En förutsättning är att principerna i 3 § i upphandlingslagen efterlevs vid förfarandet. Se punkt 3.5.1 ovan för mer information om möjligheterna att komplettera eller korrigera.

3.9.3 Val av ekonomiskt mest fördelaktigt anbud

De anbud tas med i jämförelsen av anbuden som uppfyller kraven som ställts på anbudsgivaren, föremålet för upphandlingen och anbudets innehåll. Anbuden jämförs enligt de grunder som anmäls i upphandlingsannonsen. En jämförelsetabell med motiveringar utarbetas.

3.9.4 Upphandlingsbeslut och dess delgivande

Den upphandlande enheten ska fatta ett motiverat beslut om alla avgöranden som påverkar ställningen för anbudssökandena och anbudsgivarna. Besluten fattas som tjänsteinnehavarens eller organets beslut. De vanligaste typerna av beslut är beslut om att utesluta en anbudsgivare, beslut om att avbryta upphandlingen samt det beslut genom vilket anbudsförfarandets vinnare eller de/den som genomför upphandlingen väljs. Av beslutet om uteslutande och avslag ska framgå grunderna för att en anbudssökande eller anbudsgivare utesluts och att ett anbud avslås.

Beslutet om upphandling ska vara motiverat. Det egentliga upphandlingsbeslutet ska innehålla för avgörandet av anbudsförfarandet väsentliga uppgifter, såsom namnet på den vinnande anbudsgivaren samt uppgifter om tillämpningen av jämförelsekriterier. I beslutet ska man framföra grunderna för anbudsjämförelsen med en sådan noggrannhet att en anbudsgivare kan se hur dennes anbud placerar sig i relation till de övriga. Antalet poäng från tillämpningen av jämförelsekriterierna ska motiveras och av jämförelsen ska framgå hur respektive anbud har utvärderats för respektive jämförelsekriterium. Det räcker med en presentation av de centralaste grunderna. Motiveringarna behöver inte vara noggrant specificerade.

I upphandlingsdokumenten och i upphandlingsbeslutet ska ett villkor infogas enligt vilket ett för avtalsparterna bindande kontrakt uppstår först när de har undertecknat det, eller en beställning gjorts.

Anvisningar för ändringssökande, vilka tillställs parterna (anvisning för upphandlingsrättelseyrkande och anvisningar för besvär hos marknadsdomstolen), ska bifogas upphandlingsbeslutet eller något annat beslut som påverkar ställningen för anbudsgivarna eller anbudssökandena. Enligt 163 § i upphandlingslagen får i ett ärende som hör till marknadsdomstolens behörighet ändring inte sökas via förvaltningsrättsliga ändringssökningsinstanser.

Upphandlingsbeslutet ska skriftligt delges dem som saken gäller. Enligt upphandlingslagen ska beslutet i främsta hand delges med användning av de elektroniska kontaktuppgifter som anbudssökanden eller anbudsgivaren har lämnat.

Uppgift om avsändningsdagen ska särskilt antecknas i meddelandet. Anbudssökanden eller anbudsgivaren anses då ha delgivits beslutet på avsändningsdagen, såvida inte någon annan tillförlitlig utredning framförs. Beslutet kan också delges i ett vanligt brev i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen.

För ramavtal (dock inte för upphandling som grundar sig på ramavtal) ska den upphandlande enheten utarbeta en rapport i enlighet med 124 § i upphandlingslagen. Den upphandlande enheten ska i tillräcklig utsträckning dokumentera de olika faserna i upphandlingsförfarandet och avgörandena i samband med detta. Dokumentationen ska sparas i minst tre år från det datum då upphandlingskontraktet ingicks. Någon separat rapport behöver inte utarbetas när motsvarande uppgifter framgår av beslutet om upphandling, annonsen i efterhand eller av andra upphandlingsdokument. I 124 § i upphandlingslagen föreskrivs om innehållet i rapporten.

3.9.5 Avbrytande av upphandlingsförfarandet

Avbrytande av upphandlingsförfarandet innebär att en upphandlingsprocess som inletts inte slutförs, utan den avbryts och man gör inte upphandlingen, eller också inleder man en helt ny upphandlingsprocess. Upphandlingsförfarandet får avbrytas endast av en faktisk och grundad anledning. Orsaken i sig kan gälla många alternativa grunder (upphandlingsbehovet förändras, anslagen räcker inte till, upphandlingsenheten har gjort ett fel osv.) men det får inte vara diskriminerande mot anbudsgivaren eller kandidaten.

Om avbrytande av upphandlingsförfarandet ska ett motiverat överklagbart beslut fattas. Upphandlingsförfarandet kan avbrytas i vilket skede som helst innan upphandlingskontraktet ingås. Beslutet om avbrytandet fattas av den som har befogenheten att besluta om upphandlingen i fråga. En efterannons ska göras till Hilma-annonskanalen då man avbryter upphandlingar som överskrider EU-tröskelvärdet, koncessionsavtal och upphandlingar av social- och hälsovårdstjänster samt andra särskilda tjänster.

3.9.6 Väntetid

I regel får kontrakt ingås tidigast 14 dagar efter delgivandet av upphandlingsbeslutet (väntetid). Om undantag från bestämmelserna om väntetid föreskrivs i 130 § i upphandlingslagen och i 121 § i upphandlingslagen för särskilda sektorer.

4 Social- och hälsovårdstjänster, övriga särskilda tjänster

I 12 kapitlet i upphandlingslagen föreskrivs om social- och hälsovårdstjänster samt andra särskilda tjänster i bilaga E. För upphandlingarna i bilaga E gäller bara ett tröskelvärde. Vid överskridning av det ska bestämmelserna i 12 kapitlet i upphandlingslagen följas. För upphandlingarna enligt bilaga E behöver man således aldrig tillämpa de bestämmelser om EU-upphandlingar som finns i avdelning II i upphandlingslagen.

Förfarandet framskrider i huvudsak på samma sätt som vid varu- och tjänsteupphandlingar över det nationella tröskelvärdet. I 12 kapitlet i upphandlingslagen har vissa särdrag vad gäller tjänster beaktats skilt.

4.1 Beaktande av användarnas behov

Vid tjänsteupphandling enligt 12 kapitlet i upphandlingslagen ska den upphandlande enheten beakta den lagstiftning som gäller tjänsten i fråga. Vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster ska den upphandlande enheten, för att trygga individuella, långvariga och regelbundna vård- och socialtjänster för dem som använder tjänsterna, beakta användarnas särskilda behov och samråd med användarna på det sätt som föreskrivs annanstans i lag.

Utöver detta ska den upphandlande enheten beakta faktorer som har samband med tjänsternas kvalitet, kontinuitet, åtkomlighet, överkomlighet, rimliga priser, tillgänglighet och omfattning, de olika användarkategoriernas särskilda behov, användarnas deltagande och ökade möjligheter till påverkan samt innovation.

Vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster som gäller långvariga vård- och klientförhållanden ska den upphandlande enheten bestämma kontraktens längd och de andra kontraktsvillkoren så att kontrakten inte har oskäligen eller oändamålsenliga följder för tjänsteanvändarna.

4.2 Grunder för direktupphandling avseende specialtjänster

För social- och hälsovårdstjänster och övriga specialtjänster är direktupphandling utöver sedvanliga situationer (40–41 §) tillåten även i särskilda situationer i enlighet med 110 § i upphandlingslagen.

Den upphandlande enheten får därmed använda direktupphandling i enskilda fall, om det med hänsyn till tryggheten av ett för klienten betydelsefullt vård- eller klientförhållande skulle vara uppenbart oskäligt eller särskilt oändamålsenligt att ordna ett anbuds förfarande eller byta tjänsteleverantör.

Det lönar sig i regel att göra en annonsering om direktupphandling enligt 131 § i upphandlingslagen för direktupphandlingar. Annonseringen avbryter besvärstiden till 14 dygn från att annonsen publicerats. Om en annons om direktupphandling inte publiceras, är det möjligt att inom sex (6) månader efter att upphandlingskontraktet ingås besvara sig hos marknadsdomstolen. Konkurrens- och konsumentverkets befogenhet att göra påföljdsframställningar till marknadsdomstolen berör uttryckligen direktupphandlingar som inte annonserats (upphandlingslagen 141 §). Om man annonserar om direktupphandling kan upphandlingskontraktet ingås tidigast 14 dygn efter att annonsen publicerats.

4.3 Uteslutande av anbudsgivare

Vid tjänsteupphandlingar enligt 12 kapitlet i upphandlingslagen bör den upphandlande enheten

tillämpa i 80 § i lagen föreskrivna obligatoriska grunder för uteslutande. Enheten kan även tillämpa i 81 § i lagen föreskrivna frivilliga grunder för uteslutande. För rättelseåtgärder avseende anbudssökanden och anbudsgivare och föreläggande av krav avseende lämpligheten av dem kan man följa bestämmelserna i 82–86 § i lagen.

4.4 Valkriterier för anbud

Utöver vad som i kapitel 2 i upphandlingsdirektivet har sagts om valet av anbud, ska vid tjänsteupphandlingar enligt 12 kapitlet i upphandlingslagen följande princip beaktas: om den upphandlande enheten använder det lägsta priset som kriterium för vilket anbud som är ekonomiskt mest fördelaktigt ska den ange skälen till detta i upphandlingsdokumenten, i upphandlingsbeslutet eller i den särskilda rapporten om upphandlingsförfarandet.

För upphandlingskontrakt om de tjänsteupphandlingar enligt bilaga E som överskrider det nationella tröskelvärdet ska en rapport avfattas. Någon rapport behöver inte avfattas när motsvarande uppgifter framgår av beslutet om upphandling, annonsen i efterhand eller av andra upphandlingsdokument. I 124 § i upphandlingslagen föreskrivs om innehållet i rapporten.

5 Små upphandlingar

Med små upphandlingar avses upphandlingar under det nationella tröskelvärdet. Upphandlingslagen tillämpas inte på dem annars än vid upphandlingsrättelse (upphandlingslagen 135 §). Vid små upphandlingar är man inte skyldig att publicera en upphandlingsannons i HILMA-portalen.

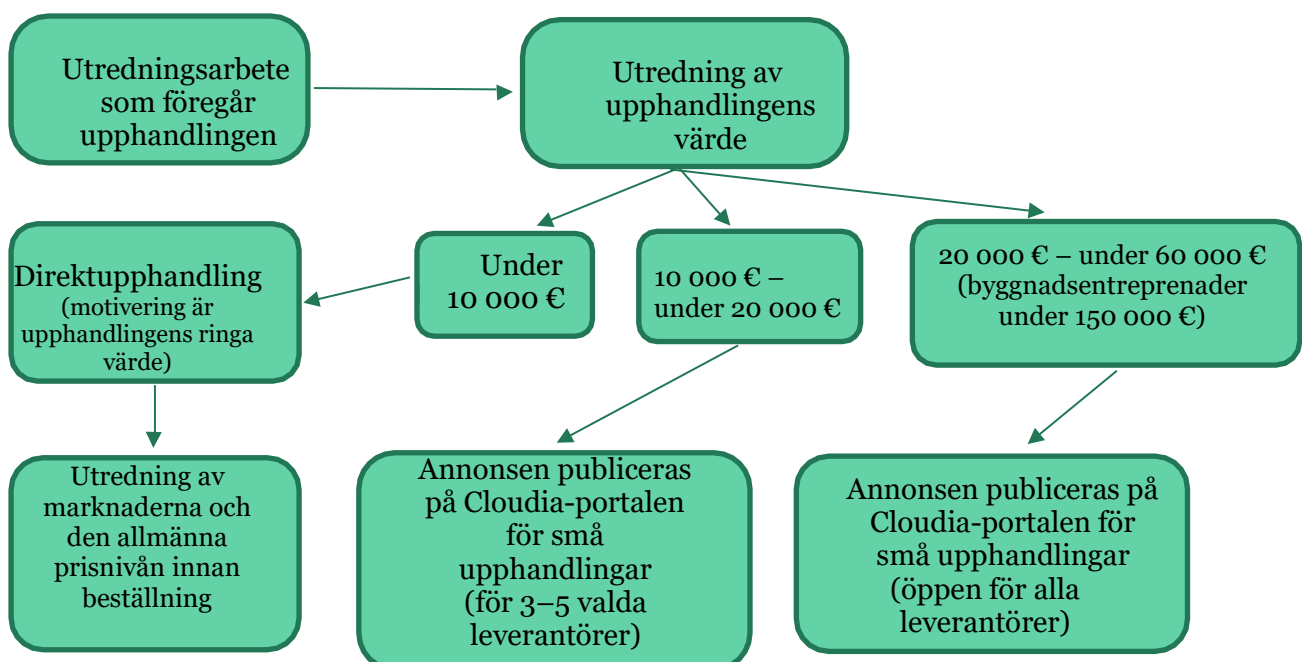
Även om upphandlingslagen inte tillämpas på små upphandlingar, ska man ändå för dem följa grundprinciperna för offentliga upphandlingar. Dessa är öppenhet, proportionalitet, opartiskt och icke-diskriminerande bemötande av anbudsgivare, planlighet, ekonomiskhet och utnyttjande av konkurrensförhållanden. Upphandlingsenheten ska behandla de som deltar i upphandlingsförfarandet och övriga leverantörer jämlikt och utan diskriminering samt agera öppet och med beaktande av proportionalitetskraven.

Med undantag för ringa upphandlingar, ska små upphandlingar i regel konkurrensutsättas, och på marknaden befintlig konkurrens i mån av möjlighet utnyttjas. Små upphandlingar kan konkurrensutsättas genom lättare och mer flexibla metoder än vad som föreskrivs i upphandlingslagstiftningen. Upphandlingsförfarandet ska vara transparent och anbudsgivarna ska bemötas jämställt. Också vid små upphandlingar ska de olika faserna av upphandlingsförfarandet dokumenteras på vederbörligt sätt.

Upphandlingarna ska genomföras så planligt och ekonomiskt som möjligt, och som ändamålsenliga helheter. Upphandlingar får inte konstlat spjälkas upp. Upprepade och klart splittrade upphandlingar kan föras till behandling hos marknadsdomstolen, fastän besvärsrätten enligt upphandlingslagen annars inte gäller för små upphandlingar. Man ska dessutom beakta möjligheten att genom ramavtal genomföra upprepade små upphandlingar.

Ändring kan även sökas i beslut om små upphandlingar, men besvärsförfarandet följer kommunallagen. Inom rättspraxisen har man konstaterat att man på små upphandlingar tillämpar exempelvis EU-rättens och förvaltningslagens principer (där de centrala är öppenhet och jämlikhet) som tolkas i upphandlingslagens anda.

5.1 Processen för små upphandlingar

5.2 Varor och tjänster

5.2.1 Upphandlingens värde är under 10 000 €

Då upphandlingens värde underskrider 10 000 € är en direktupphandling utan konkurrensutsättning möjlig redan på grund av upphandlingens ringa värde. Även i dessa fall lönar det sig att säkerställa att kostnaderna är rimliga genom att utreda prisnivån av leverantörerna exempelvis med hjälp av e-postförfrågningar.

5.2.2 Upphandlingens värde $\geq 10\ 000\ €$ - $< 60\ 000\ €$

Då upphandlingens värde överskrider 10 000 € ska en upphandlingsannons om upphandlingen publiceras i Cloudia-systemets del för små upphandlingar. Annonser publiceras antingen öppet för alla anbudsgivare eller inriktat till 3–5 anbudsgivare, beroende på upphandlingens värde (se 5.1).

Anbudsfrågan ska göras så tydlig som möjligt och tillräckligt specifik. I frågan ska man ange lämplighetskraven avseende anbudsgivarna och hur kraven verifieras, valkriterierna och jämförelsekriterierna för anbuden samt centrala villkor för upphandlingen, såsom leveranstid och garantivillkor. Med beaktande av arten och omfattningen av föremålet för upphandlingen ska rimlig och tillräcklig tid reserveras för att avfatta ett anbud (minst 10 arbetsdagar).

Det vinnande anbudet ska väljas enligt de kriterier som angetts i anbudsfrågan. Vid föreläggande av kraven ska proportionalitetsprincipen beaktas.

Vid tjänsteinnehavarbeslut om upphandlingar ska stadens förvaltningsstadga följas. Av upphandlingsbeslutet ska framgå motiveringarna för upphandlingen, en beskrivning av upphandlingsförfarandet och jämförelsen av anbuden, grunderna till förkastande (ifall man tvingats förkasta något av anbuden), upphandlingspriset och det val som gjorts. Beslutet skickas för kännedom till anbudsgivarna, och en anvisning för sökande av ändring (upphandlingsrättelse) ska bifogas beslutet.

5.3 Byggtreprenader

Konkurrensutsättande av byggprojekt måste bedömas från fall till fall under att man fäster uppmärksamhet vid projektets karaktär och omfattning, planeringsbehovet och verksamhetsmiljön samt huruvida det är fråga om nybyggnad eller ett renoveringsprojekt.

För byggprojekt bör man alltid utreda om någon av stadens enheter (t.ex. lokalledningen, kommundelen) redan har ett befintligt ramavtal, som kunde utnyttjas utan separat konkurrensutsättande.

För byggtreprenadernas del bör beaktas att deras nationella tröskelvärde är 150 000 €. För entreprenader över 20 000 € ska man avfatta minst ett skriftligt kontrakt om liten entreprenad, eller ett RT-kontrakt.

5.4 Kontrakt/beställning

För upphandlingar under det nationella tröskelvärdet kan man med en godkänd leverantör, genom att använda ett skriftligt upphandlingskontrakt, beställningsbrev eller en muntlig beställning, avtala om upphandling. När man väljer avtalsformen ska man ta hänsyn till upphandlingens storlek och art, samt behovet att verifiera att upphandlingen genomförs på vederbörligt sätt. På en gjord beställning ska en skriftlig bekräftelse krävas, såvida inte

beställningen är ringa eller baserad på ett årskontrakt. Eftersom såväl upphandlingsrättelse som begäran om omprövning i enlighet med kommunallagen är möjliga också vid små upphandlingar, rekommenderas att man efter delgivandet av beslutet väntar i 14 dagar för begäran om omprövning, innan beställningen görs eller upphandlingskontraktet ingås.

5.5 Begäran om ändring vid små upphandlingar

Den som vid upphandlingsförfarandet vid upphandlingar som underskrider det nationella tröskelvärdet, dvs. små upphandlingar, är missnöjd med den upphandlande enhetens beslut eller annat avgörande kan lämna den upphandlande enheten ett skriftligt krav på upphandlingsrättelse. Ett krav på upphandlingsrättelse kan alltså lämnas också vid små upphandlingar, vilka inte annars omfattas av upphandlingslagens tillämpningsområde. Ändring i beslut om små upphandlingar kan sökas även med de medel som finns i kommunallagen, som i första hand är rättelseyrkan och sedan kommunalbesvär efter beslut. Av besvårs anvisningen ska framgå att den som söker ändring antingen kan göra ett upphandlingsrättelseyrkande enligt upphandlingslagen eller en rättelseyrkan enligt kommunallagen. Om det av partens rättelseyrkan inte framgår vilken typ av rättelseyrkan som avses ska ärendet behandlas som en upphandlingsrättelse enligt upphandlingslagen. Beslut om små upphandlingar kan inte föras till marknadsdomstolen för undersökning. Det går inte att söka ändring i ett beslut på en upphandlingsrättelseyrkan som inte ändrat upphandlingsbeslutet.

Kommuninvånaren kan söka ändring i beslut om små upphandlingar endast med de rättsmedel som finns i kommunallagen.

Man bör beakta att befogenheten att avgöra upphandlingsrättelseyrkan i regel ligger hos den tjänsteinnehavare eller myndighet som gjort upphandlingsbeslutet, som oftast är en annan instans än det organ som behandlar en rättelseyrkan enligt kommunallagen.

6 Upphandlingskontraktet

Efter att upphandlingsenheten har fattat ett upphandlingsbeslut ska ett upphandlingskontrakt utarbetas.

Ett upphandlingskontrakt ingås enligt upphandlingslagen genom att underteckna ett separat skriftligt avtal. Uppkomsten av kontraktet spelar i regleringen av upphandlingsförfarandet en roll för de rättsmedel som finns tillgängliga. Innan kontrakt ingås kan marknadsdomstolen förordna att ett fel som gjorts under upphandlingsförfarandet eller i upphandlingsbeslutet korrigeras. I upphandlingsdokumenten och i upphandlingsbeslutet ska ett villkor infogas enligt vilket ett för avtalsparterna bindande kontrakt uppstår först när alla har undertecknat det, eller en beställning gjorts.

På grund av möjligheten att söka ändring ska man efter att beslutet delgivits i regel vänta i 14 dagar tills besvärstiden och tiden för begäran om omprövning utlöper innan upphandlingskontraktet undertecknas.

Om det är fråga om en serviceupphandling enligt bilaga E där man ska följa en väntetid på 14 dagar får upphandlingskontraktet inte ingås i det fall där ärendet med besvär förts till marknadsdomstolen för avgörande.

Det lönar sig i regel att göra en annonsering om direktupphandling enligt 131 § i upphandlingslagen för direktupphandlingar som överskrider både det nationella och EU-tröskelvärdet. Då kan upphandlingskontraktet ingås tidigast 14 dagar från att annonsen publicerats.

Om ett besvär på upphandlingen har anförts hos marknadsdomstolen, kan den upphandlande enheten ordna med en upphandling temporärt, om den på grund av sin karaktär inte kan uppskjutas under behandlingen i marknadsdomstolen (upphandlingslagen 153 §). Det temporära arrangemanget får dock inte göra ändrings sökandet gagnlöst. Vid ett temporärt arrangemang kan vem som helst väljas, dvs. den upphandlande enheten är inte bunden till att välja en av anbudsgivarna eller en tidigare leverantör. Upphandlingsenheten kan med motivering även be marknadsdomstolen om beslut för att tillåta verkställandet av upphandlingen (upphandlingslagen 151 §).

6.1 Upphandlingskontraktets innehåll

Upphandlingskontraktet ska avfattas skriftligt utifrån handlingarna från upphandlingsförfarandet. Upphandlingskontraktet och dess villkor ska följa villkoren för konkurrensutsättningen. I upphandlingskontraktet kan man inte i efterhand infoga sådana väsentliga villkor som anbudsgivarna inte har haft vetskap om under konkurrensutsättningen. Under kontraktsförhandlingarna avtalar man om detaljerade avtalsvillkor, vilka tidigare inte har specificerats, samt om det praktiska genomförandet. Kontraktet undertecknas av en innehavare av avgöranderätt eller av någon annan, genom förvaltningsstadgan, delegeringsreglerna eller verksamhetsstadgan utsedd tjänsteinnehavare. Inte någonting av väsentlig betydelse får ändras under avtalsperioden.

6.1.1 Avtalsparter

Kontraktets parter ska specificeras tydligt. I kontraktet anges avtalsparternas FO-nummer. Av kontraktet ska avtalspartens juridiska form framgå: privat person, firmanamn, aktiebolag, registrerad förening, stiftelse, andelslag, samkommun osv. Kontraktet ska innehålla avtalsparternas kontaktuppgifter: postadress, telefonnummer och e-postadress samt en kontaktperson med direkta kontaktuppgifter.

För stadens kontrakt (andra än engångsupphandlingar) ska man beakta att stadens övriga enheter, dottersamfund och affärsverk ska ha möjlighet att använda dem under de villkor som offererats beställaren. Detta ska anges redan i upphandlingsannonsen. Möjligheten ska också beaktas när det uppskattade värdet av upphandlingen beräknas.

6.1.2 Föremål för kontraktet

I kontraktet ska man beskriva varan, tjänsten eller entreprenaden som upphandlas samt vederlaget som betalas för den. Kontraktets objekt ska beskrivas tillräckligt noggrant. De förpliktelser som staden förbinder sig till ska framgå av kontraktet.

Om kontraktet bygger på konkurrensutsättning, ska det utgå från anbudsförfrågan, dvs. samma villkor och krav som i förfrågan ska tas med i kontraktet. Därför ska i praktiken kontraktsunderlaget redan vara klart när konkurrensutsättningen inleds. Vid upphandlingar över EU-tröskelvärdena och tjänsteupphandlingar över det nationella tröskelvärdet ska kontraktsutkastet alltid bifogas anbudsförfrågan. Vid små upphandlingar ska man från fall till fall överväga om det är nödvändigt att bifoga kontraktsutkastet.

Så kallade gränssnitt, dvs. gränser mellan avtalsparternas avtalskyldigheter, ska specificeras. I praktiken innebär detta att man noggrant fastställer vad respektive part ansvarar för i saken. Vid behov ska kontraktet bifogas servicebeskrivningar, processscheman eller tabeller över ansvarsfördelningen, eller andra dokument som beskriver saken. Om föremålet för kontraktet är förknippat med förpliktande lagstiftning ska detta klart framgå av kontraktet.

Kontraktet kan också ingås under ett så kallat ramavtal och då avtalar man i kontraktet (huvudavtalet) om allmänna principer, bundenhet, o.d., men enskilda beställningar görs separat efter att avtalet iakttas. Då ska beställningarna på basis av ramavtalet alltid dokumenteras skilt. Ramavtal ingås normalt med flera anbudsgivare, som deltagit i anbudsförfarandet. Då ska det i anbudsförfrågan finnas ett omnämnande att kontraktet ingås som ramavtal och att det kan ingås med flera anbudsgivare.

6.1.3 Kontraktperioden

Ett kontrakt kan ingås för antingen en begränsad eller obegränsad tid. Om det är fråga om ett tidsbundet kontrakt, ska det ange datumet då det börjar respektive upphör. Ett tidsbegränsat kontrakt är i kraft under kontraktperioden, såvida inte villkoren inkluderar uppsägnings- eller hävningsvillkor.

Ett exempel på ett tidsbundet kontrakt är följande:

- Kontraktperioden är två (2) år + option för två (2) år. Beställaren ska senast fyra (4) månader innan optionsperioden börjar besluta om huruvida den används eller inte (utan ett undertecknat tjänsteinnehavarbeslut träder optionsperioden inte i kraft). För beställaren är uppsägningstiden sex (6) månader och för leverantören tolv (12) månader. En uppsägning behöver inte motiveras. Uppsägningen ska ske skriftligt med ett undertecknat dokument. Uppsägningstiden börjar löpa den dag då meddelandet om uppsägningen skickas. Under uppsägningstiden är beställaren inte skyldig att köpa varor jämte dithörande tjänster av leverantören, om uppsägningen härrört från att beställaren är missnöjd med leverantörens verksamhet.

Om man i kontraktet vill införa en option för förlängning av avtalet eller för ytterligare beställningar utan ett nytt anbudsförfarande, ska det finnas ett omnämnande om detta redan i anbudsförfrågan. Vid beslut om att ta med optioner ska man beakta att man ska förbinda sig vid dem inom tre (3) år från att det ursprungliga kontraktet ingicks (upphandlingslagen 41 § 2 mom.).

Om ett kontrakt gäller tills vidare, ska det alltid innefatta ett uppsägningsvillkor. Till exempel på följande sätt:

- Kontraktet gäller tills vidare med en uppsägningstid på sex (6) månader för beställaren respektive tolv (12) månader för leverantören. En uppsägning behöver inte motiveras. Uppsägningen ska ske skriftligt med ett undertecknat dokument. Uppsägningstiden börjar löpa den dag då meddelandet om uppsägningen skickas.

Huvudregeln är att ett ramavtal kan gälla för högst fyra (4) år. När upphandlingens föremål av motiverade skäl så kräver kan varaktigheten av ramavtalet undantagsvis vara längre.

6.1.4 Reklamationer

Kontraktet ska fastställa praxis vid reklamationer – inom vilken tid och hur de ska ges den andra avtalsparten för kännedom respektive inom vilken tid och hur de ska besvaras. Kontraktet ska också fastställa eventuella sanktioner på grund av reklamationer.

Till exempel: Reklamationer ska ges skriftligt och de ska besvaras skriftligt inom tre (3) arbetsdagar efter mottagandet. Om leveranstiden eller prestationstiden för en tjänst tre (3) gånger i följd eller tre (3) gånger under ett kalenderår är längre än vad som avtalats, har beställaren rätt att häva kontraktet med omedelbar verkan och leverantören har då inte rätt att kräva skadestånd av beställaren. Hävningen ska ske skriftligt med ett undertecknat dokument. Kontraktet anses följande dag efter mottagandet av meddelandet om hävning vara upphävt.

6.1.5 Uppsägning och upphävning

Med ett uppsägningsvillkor avses att avtalsförhållandet avslutas efter en ömsesidigt överenskommen uppsägningstid. För kontrakt som gäller tills vidare ska det alltid finnas en uppsägningstid och en redogörelse för hur förloppet av uppsägningstiden beräknas.

Om man vill att ett tidsbegränsat kontrakt ska kunna avslutas under kontraktperioden, ska det finnas ett särskilt villkor om detta i kontraktet. Annars är kontraktet i kraft under hela den överenskomna kontraktperioden.

Hävande innebär att kontraktet avslutas med omedelbar verkan. Avtalet kan i regel hävas endast till följd av ett väsentligt kontraktsbrott och oftast förutsätter hävandet en skriftlig uppmaning att rätta till det sakförhållande som strider mot kontraktet. I kontraktet kan vid behov inkluderas ett omnämnande om vid vilka särskilda faktorer kontraktet kan hävas. Ett kontrakt får inte någonsin hävas utan sakligt skäl, därför att detta kan leda till skadeståndsskyldighet.

Kontraktet ska också ha ett omnämnande om hur uppsägning eller hävning ska ske. Ett kontrakt ska uppsägas eller hävas skriftligt och tidsfristerna avseende detta konstateras i kontraktet bli räknade från till exempel fem (5) dagar efter att uppsägningen eller hävningen skickades. Då är det inte oklart när uppsägningen eller hävningen träder i kraft.

6.1.6 Underleverantörer

Anlitandet av underleverantörer kan begränsas, men inte helt förbjudas. Om kontraktets föremål är sådant att underleverantörer eventuellt kommer att anlitas, ska kontraktet innefatta villkor om anlitandet av dem: godkännandeförfarande, hur stor andel kan överlåtas på dem, deras rätt att överlåta sin egen andel, underleverantörskedjans tillåtna längd (huvudregeln är att leverantörens underleverantör inte kan använda underleverans för att producera den tjänst som avses för beställaren) byte av underleverantörer, osv.

Kontraktet ska ha en klausul om att avtalets part ansvarar för arbetet och resultaten hos sina

underleverantörer som om de vore gjorda av parten själv. En part i ett kontrakt kan inte heller öka beställarens ansvar och förpliktelser genom att överföra sina förpliktelser till underleverantörer (till exempel anmälningsskyldigheter).

6.1.7 Kvalitetskontroll

Vid tjänsteupphandlingar är det nödvändigt att omnämna upprätthållande och utvecklande av yrkesskickligheten hos avtalspartens personal. I detta hänseende kan villkoret vara knutet till kontraktets uppsägnings- eller hävningsvillkor, till exempel så att om avtalspartens personal minskar kvantitativt eller dess yrkeskunnighet försämras visavi vad som angetts i offerten, har staden rätt att säga upp eller häva kontraktet. Likaså kan man kräva att om en nyckelperson byts ut, ska personen som ersätter denne uppfylla samma ovillkorliga krav, och även att eventuellt poängsatta förtjänster ska vara av samma storleksordning som hos den ursprungliga personen.

I kontraktet ska infogas en beskrivning av den personal, de lokaler, den utrustning, de maskiner och den serviceutrustning som används, om de har en väsentlig betydelse för produktionen av tjänsterna. Om en tjänst helt eller delvis produceras i stadens lokaler eller med dess utrustning, ska man avtala om fördelningen av kostnaderna.

6.1.8 Prisändring

I kontraktet ska man fastställa om ett pris är fast under hela kontraktperioden. Om ett pris kan justeras, ska grunderna för prisjusteringen, tidpunkten för den första prisjusteringen, de årliga justeringstidpunkterna, maximala prishöjningar samt tidpunkten för meddelandet om prisjustering infogas i kontraktet. Staden ska reserveras möjlighet att föreslå prisrabatter. Priserna kan bindas till ett relevant index. Alla priser ska anges utan mervärdesskatt (moms 0 %).

Till förfarandet som gäller framställning om prisförändringar lönar det sig alltid att i kontraktet ha med avtalsparternas möjlighet att säga upp avtalet så att det upphör med rimlig uppsägningstid innan det framställda nya priset träder i kraft.

Det ska omnämnas i kontraktet om mängden varor eller tjänster enligt det kan variera och hur man förhåller sig till variationerna. Då kan man avtala att tjänstebehovet justeras till exempel halvårsvis.

6.1.9 Fakturerings- och betalningsvillkor

I kontraktet ska man avtala faktureringsperioder och -praxis samt betalningsvillkor och dröjsmålsränta. Betalningsvillkoret ska som minst vara 21 dygn netto från att en godtagbar faktura har inkommit.

I kontraktet ska man fastställa att om faktureringen sker genom försorg av ett utländskt bolag utan hemort i Finland ska fakturan vara skattefri enligt EU-direktivet. För byggtjänster ska det beaktas att staden omfattas av förfarandet för omvänd mervärdesskatt vad gäller byggtjänster och då ska faktureringen ske i enlighet med detta.

Om den tjänst som produceras är en skattefri hälso- och sjukvårdstjänst enligt 130 § i mervärdesskattelagen ska fakturan innehålla anteckningen: Skattefri försäljning avsedd i 130a § i mervärdesskattelagen.

Det lönar sig att i kontraktet infoga en klausul om att i fall faktureringen inte sker inom en viss tid (till exempel sex (6) månader efter att en tjänst presterats), går faktureringsrätten förlorad.

Det är även värt att observera att betalningsvillkoret är en del av priset, varför jämförbara offerter kräver enhetliga betalningsvillkor, som således ska fastställas i anbudsförfrågan.

6.1.10 Övriga villkor

En klausul om dröjsmålsvite är bra att ta med i kontrakt om tjänster att presteras eller varor att levereras inom en viss tidpunkt. Dröjsmålsräntan är till exempel enligt de allmänna avtalsvillkoren för den offentliga upphandlingen (JYSE) 1 % av priset på en fördröjd leverans eller dess del utan mervärdesskatt för varje påbörjad vecka då leverantörens leverans är försenad. Dröjsmålsräntan tas ut för högst tio veckor. Enligt JIT allmänna villkor är dröjsmålsräntan 0,5 % för varje påbörjad vecka och högst 7,5 av priset på den försenade varan eller tjänsten.

Det är i regel vettigt att på upphandlingskontraktet kompletterande tillämpa branschens allmänna avtalsvillkor (avtalsvillkorssamlingar såsom JIT, JYSE, YSE osv.). De allmänna avtalsvillkorens lämplighet att tillämpas på en aktuell upphandling måste alltid bedömas från fall till fall. Se punkt 6.1.14 för mer information om avtalsvillkorssamlingarna.

Med särskilda villkor i ett upphandlingskontrakt avses de avtalsklausuler som tas med i det. En upphandlingsenhet kan ställa särskilda villkor för genomförandet av ett upphandlingskontrakt, under förutsättningen att villkoren är förknippade med föremålet för upphandlingen. Villkoren kan ha anknytning till upphandlingens ekonomiska eller sociala faktorer, eller till aspekter kring innovation, miljön och sysselsättningen. Villkoren kan inte beröra företagets allmänna verksamhetspolicy. Ett krav på att ett företag ska följa en viss allmän anställnings- eller miljöpolicy även i verksamhet utan samband med en aktuell upphandling, eller en viss verksamhetspolicy vid till exempel investeringar, är således inte möjligt.

Särskilda villkor ska vara tillräckligt noggranna och entydiga så att kontraktets parter har en enhetlig uppfattning om dem. Särskilda villkor påverkar oftast priset och då måste anbudsgivarna kunna bedöma villkorens priseffekter.

6.1.11 Handlingars prioritetsordning

Kontraktet ska innehålla en klausul om prioritetsordningen av handlingarna. Detta är särskilt viktigt om dokumenten (kontraktet, anbudsfrågan, allmänna avtalsvillkor, anbudet, osv.) är motstridiga, till exempel på grund av att man i något hänseende avviker från allmänna avtalsvillkor. Genom prioritetsordningen avgörs vilket avtalsvillkor är i sista hand bindande för avtalsparterna. Ett exempel på prioritetsordning att rekommendera:

1. Kontraktet
2. Memorandum från upphandlingsförhandlingar
3. Upphandlingsbeslutet
4. Anbudsfrågan jämte bilagor (även bilagornas preferensordning ska vid behov anges)
5. De allmänna avtalsvillkor som i respektive stund tillämpas
6. Offerten jämte bilagor (även bilagornas preferensordning ska vid behov anges)

I kontraktet ska infogas ett omnämnande om sekretessbestämmelser avseende produktionen av tjänsten i fråga (till exempel vid upphandlingar för social- och hälsovårdsväsendet).

Om det ingår behandling av personuppgifter i kontraktet ska man i regel bifoga ett avtal om behandling av personuppgifter på stadens egen avtalsmall (se närmare punkt 6.2).

6.1.12 Kartellvillkor

Stadens kontrakt ska innehålla ett kartellvillkor. Till exempel på följande sätt:

Genom att underteckna detta kontrakt bekräftar serviceproducenten att den inte i samband med det anbudsförfarande som lett till detta Kontrakt eller vid tidpunkten då kontraktet ingicks gjort sig skyldig till deltagande i en i konkurrenslagen avsedd förbjuden konkurrensbegränsning mellan

konkurrerande näringsidkare (kartell) inom marknaden som gäller tjänsten i fråga inom beställarens verksamhetsområde.

Om Serviceproducenten genom lagakraftvunnet beslut konstateras ha gjort sig skyldig till ovan nämnda i konkurrenslagen avsedda förbjudna konkurrensbegränsning mellan näringsidkare (kartell) är Serviceproducenten skyldig att som avtalsvite till Beställaren betala 20 procent av den utförda och betalda Servicens helhetsvärde inklusive dröjsmålsränta enligt gällande lag från och med dagen för kravet och att ersätta de skador som orsakas Beställaren som överskrider avtalsvitets värde. Utöver dessa ska Serviceproducenten ersätta kostnaderna och rättegångskostnaderna som orsakats Beställaren för utredningen av frågan inklusive laglig ränta. Om Serviceproducenten avslöjar en kartell och enligt 14 § i konkurrenslagen helt befrias från påföljdsavgift befrias Serviceproducenten från att betala ett avtalsvite enligt detta villkor.

Detta avtalsvillkor förblir i kraft när kontraktet har upphört.

6.1.13 Avgörande av tvister

Tvister avseende kontraktet ska i regel avgöras genom förhandlingar. Om man dock inte når något förhandlingsresultat, ska ärendet avgöras genom rättegångsförfarande. Rättegångsbalken reglerar om domför tingsrätt. I ett kontrakt är det dock med undantag för vissa fall (fastigheter m.m.) möjligt att avtala om rättsplatsen. I regel ska man sträva efter att fastställa Östra Nylands tingsrätt som behandlingsplats

Om skiljeförfarande för avgörande av tvister avtalas endast på särskilda grunder, till exempel om tolkningen av ett kontrakt kräver specialkompetens av en art som kan förmodas finnas hos enbart ett fåtal personer som är experter i sina respektive branscher.

Lagen om skiljeförfarande: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1992/19920967>.

6.1.14 Allmänna avtalsvillkor

De allmänna avtalsvillkoren för den offentliga upphandlingen eller andra allmänna avtalsvillkor som objektet förutsätter ska i regel användas då man utarbetar upphandlingskontrakten. När man tyr sig till avtalsvillkor ska man försäkra sig om att de är lämpliga för den aktuella upphandlingen. Dessa är bland annat Allmänna avtalsvillkor för den offentliga upphandlingen av varor (JYSE 1994 Varor), respektive av tjänster (JYSE 2014 Tjänster), Allmänna avtalsvillkor för IT-upphandlingar inom den offentliga förvaltningen (JIT 2015), Allmänna avtalsvillkor för byggnadsentreprenader (YSE 1998), Allmänna avtalsvillkor för konsultverksamhet (KSE 2013) samt Allmänna avtalsvillkor för maskin- och transporttjänster (KE 2008).

Kontraktet ska ha ett omnämnande om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas samt om att dessa tillämpas kompletterande på en del frågor som inte särskilt behandlas i kontraktet.

6.2 Allmänna dataskyddsförordningen (GDPR)

Dataskyddsförordningen ställer krav på avtal mellan tjänsteleverantörer (typiskt behandlare av personuppgifter) och upphandlingsenheten (typiskt en registeransvarig). Dessa krav ska beaktas i situationer där en tjänsteleverantör eller dennes underleverantörer ska behandla personuppgifter på basis av upphandlingskontrakt. Då är det nödvändigt att se till att villkoren för behandlingen av personuppgifter har under avtalsskyldigheter förelagts tjänsteleverantören för kännedom.

Med personuppgifter avses all information med anknytning till fysiska personer, dvs. människor. Sådan information är till exempel namn, personbeteckning, data om hälsotillståndet, positionsdata, webb-ID eller användarnamn.

Kommunförbundet har i samarbete med Hansel Oy, Rådgivningsenheten för offentlig upphandling och Kuntahankinnat Oy gjort upp anvisningar för beaktandet av EU:s allmänna dataskyddsförordning i offentliga upphandlingar. Kraven i förordningen inverkar på bl.a. upphandlingen av datasystem.

I anvisningarna fästs uppmärksamhet vid den registeransvarigas och personuppgiftsbehandlarens ställning och skyldigheter samt vid centrala avtalsvillkor. Syftet med anvisningen är att hjälpa upphandlingsenheterna med upphandlingarna och ge mer information om frågor som gäller dataskyddet.

Anvisningen kan laddas ner gratis i Kommunförbundets webbutik <https://www.kuntaliitto.fi/laki/julki-suus-ja-tietosuoja/tietosuoja-asetus>.

Borgå stad använder i regel stadens egen dataskyddsbilaga i sina kontrakt.

Staden har utarbetat handläggningsanvisningar för personuppgifter. Genom att redigera dessa får man de skriftliga anvisningarna för de som behandlar personuppgifter som krävs enligt förordningen. (https://porvoo.sharepoint.com/sites/intra-fi-lakiasiat/henkiltiedot_tietosuoja/Henkilötietojen%20käsittelyohje%20PORVOO.pdf)

6.3 Ändring av upphandlingskontraktet

I 136 § i upphandlingslagen fastställs dels när ändringar i upphandlingskontrakt anses vara väsentliga och dels hurdana förändringar kan göras i dem under kontraktperioden utan nytt konkurrensutsättande i upphandlingar som överskrider EU-tröskelvärdena, i serviceupphandlingar som överskrider de nationella tröskelvärdena enligt bilaga E samt i koncessionsavtal. Samma principer bör även tillämpas på andra upphandlingar när man bedömer om en ändring i ett kontrakt är möjlig utan ett nytt konkurrensutsättande.

I upphandlingslagen för särskilda sektorer finns bestämmelserna i punkt 124 §.

6.4 Hävande av kontakt

Utöver vad som har avtalats i ett upphandlingskontrakt kan den upphandlande enheten säga upp det med omedelbar verkan, om

- 1) kontraktet har ändrats väsentligt såsom avses i 136 § 1 momentet i upphandlingslagen
- 2) leverantören har vid ingåendet av kontraktet omfattats av någon i 80 § i upphandlingslagen föreskriven obligatorisk grund för uteslutning
- 3) kontraktet skulle inte ha kunnat ingås med leverantören emedan Europeiska unionens domstol har genom ett förfarande enligt artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt fastställt att den upphandlande enheten allvarligt har brutit mot skyldigheterna i Europeiska unionens grundfördrag och upphandlingsdirektiv.

6.5 Arkivering och sekretess

Upphandlingshandlingarna ska förvaras omsorgsfullt under efterlevnad av arkivlagen och stadens egna instruktioner.

Om staden har överlåtit handlingar till en annan part, är de stadens egendom. Handlingarnas art och innehåll avgör om de är konfidentiella eller ska hållas konfidentiella enligt offentlighetslagen. När kontraktet upphör ska tjänsteleverantören överlåta sådana handlingar (både de som överlåtit i början av kontraktet och de som uppstått under kontraktet) i dess besittning som har betydelse för skötseln av ärenden i fortsättningen. Den sista betalningsraten under kontraktperioden betalas först när staden har godkänt förhållandena avseende överföring av handlingar med mera.

7 Ändringssökande

Konkurrens- och konsumentverket har tillsynen av efterlevnaden av såväl upphandlingslagen som upphandlingslagen för särskilda sektorer.

Var och en som anser att den upphandlande enheten har förfarit i strid med lagen kan till Konkurrens- och konsumentverket framställa en åtgärdsbegäran om undersökning av förfarandets lagenlighet. På framställandet och handläggandet av åtgärdsbegäran ska tillämpas vad som föreskrivs om förvaltningsklagan i 8 a kapitlet i förvaltningslagen. Handläggningen av åtgärdsbegäran förfaller om Konkurrens- och konsumentverket anser att gärningen, som är föremål för åtgärdsbegäran, i enlighet med 53 c § i förvaltningslagen ger anledning till åtgärder för inledande av förfaranden, som föreskrivs i sagda eller någon annan lag. Konkurrens- och konsumentverket kan även på eget initiativ ta ett ärende under sin befogenhet för undersökning.

Ett allmänt medel i konkurrens- och konsumentverkets tillsyn är givandet av administrativ handledning åt upphandlingsenheterna. Dessutom kan konkurrens- och konsumentverket göra framställningar till marknadsdomstolen om direktupphandlingar som inte alls annonserats eller som annonserats uppenbarligen bristfälliga även under avtalsperioden. Konkurrens- och konsumentverket kan även förbjuda verkställandet av ett direktupphandlingsbeslut. Framställningarna till marknadsdomstolen kan gälla fastställandet av följder (att avtalet mister kraft, att avtalsperioden förkortas, påföljdsavgift) till upphandlingsenheten.

Rättsmedel beskrivs i kapitel 16 i upphandlingslagen. Bestämmelserna ifråga ska efterlevas även vid upphandlingar enligt upphandlingslagen för särskilda sektorer.

Nedan beskrivna upphandlingsrättelse och marknadsdomstolsbesvär är parallella rättsmedel som parten alternativt eller även samtidigt kan förlita sig på.

En part som är berättigad till att söka ändring kan även ofta anses vara ett företag inom branschen som anser sig haft möjligheter att nå framgång i ett felfritt upphandlingsförfarande.

7.1 Upphandlingsrättelse

Den upphandlande enheten kan själv åta sig att rätta upphandlingsbeslutet eller avgörandet inom 90 dagar efter det att det beslut eller avgörande som är föremål för upphandlingsrättelsen har fattats (132–133 § i upphandlingslagen, 123 § i upphandlingslagen för särskilda sektorer). Upphandlingsrättelsen kan vara grundad på felaktig lagtillämpning eller på nya sådana fakta avseende ärendet som kan påverka beslutet.

Upphandlingsrättelse kan också användas efter att upphandlingsbeslutet har fattats, om avtalsförhandlingarna med den valda leverantören går i stöpet eller denne inte förmår genomföra upphandlingen. Ett giltigt kontrakt som binder avtalsparterna ställer redan avtalsrättsliga hinder för den upphandlande enheten att ensidigt ändra sitt avgörande att ingå kontraktet. Om avtalsparterna dock frigör sig i enlighet med avtalsvillkoren från det ingångna kontraktet och tidsfristen för upphandlingsrättelsen efter det alltjämt gäller, kan den upphandlande enheten fortfarande använda upphandlingsrättelse.

En part ska ställa krav på upphandlingsrättelse inom 14 dagar efter att parten har delgivits om ett beslut eller något annat avgörande. Oberoende av sättet upphandlingsrättelsen anhängiggörs ska detta anmälas till dem som ärendet berör: i praktiken alltså till parterna som kan få besvärsmätt till upphandlingsrättelsens beslut.

Ett ändringssökande hos marknadsdomstolen kan vara anhängigt samtidigt med upphandlingsrättelsen. Om ärendet som behandlas som upphandlingsrättelse samtidigt är

anhängiggjort i marknadsdomstolen ska upphandlingsenheten meddela marknadsdomstolen om behandlingen av upphandlingsrättelsen samt om dess beslut.

Upphandlingsrättelse genomförs av, eller avgörandet avseende ett krav på upphandlingsrättelse verkställs av den som enligt förvaltningsstadgan, delegeringsreglerna eller verksamhetsstadgan har beslutanderätt vid upphandlingar av den aktuella storleksordningen. I praktiken är det alltså fråga om samma tjänsteinnehavare eller myndighet som har gett beslutet om upphandlingen.

Det går inte att söka ändring i ett nekande beslut på upphandlingsrättelsen. Om något avgörande dock ändras till följd av upphandlingsrättelsen börjar en ny tidsfrist för ändringssökande från det beslut som givits på upphandlingsrättelsen.

7.2 Besvär hos marknadsdomstolen

Om ett upphandlingsbeslut eller något annat avgörande av den upphandlande enheten som påverkar ställningen för en anbudssökande eller anbudsgivare kan besvär anföras hos marknadsdomstolen. Besvär om upphandlingar under ramavtal kan anföras endast om marknadsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Ett besvär ska anföras inom 14 dagar räknat från den dag då anbudssökanden eller anbudsgivaren delges beslutet inklusive besvärns anvisningar. Vid direktupphandlingar räknas besvärstiden från då annonsen om direktupphandling publiceras.

Sökanden av ändring ska senast när besväret om upphandlingen lämnas in till marknadsdomstolen skriftligt meddela den upphandlande enheten om att ärendet anföras hos marknadsdomstolen. Efter att besväret har blivit anhängigt kan marknadsdomstolen förbjuda, avbryta eller tillåta att upphandlingsbeslutet verkställs, eller annars förelägga att upphandlingsförfarandet avbryts temporärt under handläggningen hos marknadsdomstolen.

Ändring i upphandlingar som överskrider tröskelvärdet och som omfattas av marknadsdomstolens befogenheter kan inte sökas enligt kommunallagen, förvaltningslagen eller lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

8 Offentligheten av upphandlingshandlingarna

8.1 Handlingsoffentlighet

På offentligheten av den upphandlande enhetens handlingar och på avgifter att tas ut för handlingarna samt på parternas rätt att få information tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Enligt offentlighetslagen blir en anbudsförfrågan offentlig när den undertecknas (6 § 1 mom. 2 punkten). En begäran om komplettering av ett anbud som gäller upphandling och entreprenad liksom även någon annan rättshandling som avgörs på basis av anbud samt utredningar och andra handlingar som har sammanställts för behandlingen av anbudsärendet blir offentliga, när ett avtal i ärendet har ingåtts (6 § 1 mom. 3 punkten). Ansökningar om deltagande i offentlig upphandling samt anbud och andra handlingar som gäller upphandling blir offentliga först när ett avtal har slutits. (7 § 2 mom.). Handlingarna kan i viss utsträckning innehålla sekretessbelagd information om affärshemligheter. Sådan information av ekonomiskt värde som inte är allmänt känd kan anses vara affärshemligheter. Till exempel anses produktionsmetoder och enhetspriser etablerat som affärshemligheter. Anbudets totalpris kan dock aldrig vara en affärshemlighet.

Det är ändamålsenligt att be de anbudssökande eller kandidaterna att i anbud och/eller anbudsansökningar ge den information som räknas som affärshemligheter i bilagorna till anbudshandlingarna. Anbudssökandens eller kandidatens egna uppfattningar om ifall en viss uppgift är av affärshemlighetskaraktär kan vara av betydelse för bedömningen av ärendet, men kännetecknen för affärshemligheter och övrig sekretessgrund bedöms i sista hand självständigt av upphandlingsenheten. Upphandlingshandlingarna är alltid (efter offentliggörande) offentliga till övriga än sina sekretessbelagda delar.

8.2 Parternas offentlighet

Upphandlingshandlingarna blir offentliga för alla vid ovan utredda tidpunkter.

Ett företag som deltar i upphandlingen eller en annan part (t.ex. ett företag inom branschen) kan dock enligt 11 § i offentlighetslagen få kännedom om upphandlingshandlingarna (t.ex. en annans parts anbud) alltid redan samtidigt då upphandlingsbeslutet tillkännages. Parterna kan dock inte få kännedom om varandras affärshemligheter eller andra sekretessbelagda uppgifter.

9 Upphandlingsprocessens skeden

